

Člen UICC a ECL

Liga proti rakovině

Informační zpravodaj ▲ Ročník 20 ▲ Červen 2009 ▲ Číslo 2

Vážení přátelé,

dostáváte do rukou druhé číslo našeho Zpravodaje, v němž jsme se společně pokusili zachytit den pro nás nesmírně důležitý. Dá se říci den, který je alfou i omegou naší činnosti – Český den proti rakovině.

Podílela se na něm celá naše organizace, obě agentury, kolektivní členové po celé republice, ale dá se říci, že i všichni naši občané, protože zakoupením kytičky a zamýšlením se nad doprovodným letáčkem se každoročně snažíme upozornit všechny naše občany na vlastní odpovědnost za své zdraví a ukazujeme jim preventivní cesty. Předsevzali jsme si, že právě touto akcí se budeme dlouhodobě snažit o snižování výskytu onkologických onemocnění u nás. Zčásti se to daří, ale jistě bychom všichni uvítali, kdyby křivka výskytu začala výrazněji klesat.

Právě dnes bych vám všem ráda položila tuto otázku: Jak vy sami pečujete o své zdraví? Plníte svá předsevzetí, která jste si dali při příležitosti Nového roku, narozenin či jiného významného životního data? Dovedete vy sami být k sobě poctiví a přiznat si pravdu a skutečnost?

Nečekám odpověď, ale chci vám navrhnout řešení. Přichází údobí letních teplých dnů, prázdnin, dovolených a v této době přece jen všichni míváme více času pro sebe. Zamyslete se, jak byste mohli právě tento čas využít pro své zdraví – pro posílení fyzické, ale i psychické, neboť je známo, že tyto dvě veličiny jsou spojitou nádobou a jedna bez druhé v životě neobstojí. Budete-li fyzicky zdraví, ale budete strádat duševně nebo naopak – bude-li vám ke zdraví chybět duševní pohoda –, pak budete těžko hovořit o harmonii žití.

Harmonie je souzvuk patřící do hudebního světa, ale ve chvíli špatného tónu

či akordu je dojem z hudebního prožitku pryč. A stejné je to i v životě.

Samozřejmě že život přináší pěkné i horší okamžiky, ale člověk jako Homo sapiens se dovede na takové chvíle připravit. Umět se radovat z krásy, z nádherného dne, neočekávaného pěkného prožitku nebo z lásky bližních, ale musí umět přijímat i okamžiky nepřijemné, smutné a umět z nich najít východisko.

Pokuste se radovat z těch nejprostších věcí, drobných okamžiků prosvětlených přátelství, laskavým skutkem a vlídným slovem. Pokuste se také sami jednat se svým okolím tak, abyste i vy byli zdrojem radosti jiných, abyste se dovedli potěšit úspěchem druhých kolem sebe a zbytečně neupadali do stresů. Všichni dobře víme, že právě stres bývá spouštěcím mechanismem různých nemocí, že potlačuje imunitní systém i obranyschopnost našeho organismu, že přináší nervozitu a dovede otrávit i ty nejmilejší okamžiky života. Lékem

na tyto problémy bývá životní zkušenost, moudrost. Snažte se jednat se svým okolím tak, jak byste si přáli, aby jednali s vámi. A začněte u sebe. Přivítejte den, potěšte své milé přívětivým slovem, ale také poděkujte za dobrodiní či jinou službu. Být vděčný, umět naslouchat, umět podat pomocnou ruku, to vše je důležité, stejně jako se umět podělit o svou radost a přenést ji na své okolí, hovořit o ní a připomínat ji ve chvílích, kdy se objevil třeba jen drobný mráček nebo nedorozumění. Přeji vám krásné letní dny. Navštivte své přátele, potěšte se s dětmi a vnoučaty, vypravte se do přírody, do lesů či do dálek k moři a nezapomeňte každý den, když se nachýlí, najít si okamžik k ohlednutí, abyste si v klidu mohli říci „díky za tento den“ a s klidnou myslí jej opouštěli. Pak spánek vám dodá sílu, která bude startovní energií příštího dne. Přeji vám, aby se vám tento krok za zdravím a harmonií vlastního života podařil.

Eva Křížová

ČESKÝ DEN PROTI RAKOVINĚ

Tento náš každoročně největší den byl odstartován už na tiskové konferenci 5. května, kdy se novináři dozvěděli o všech inovacích, spojených tentokrát s tímto dnem. I díky médiím se o něm dozvěděli občané v celé republice.

Každoročně se na tento den pečlivě připravujeme, vymýšlíme, co udělat, aby se vše povedlo. Sledujeme hlavně předpovědi počasí a přiznejme si, že se i maličko strachujeme, aby tento „den D“ nebyl deštivý a chladný, aby kytičky na šatech našich spoluobčanů rozzářilo slunko a dodalo dobrou mysl všem, kteří se rozhodli podpořit náš den.

I letošní Český den proti rakovině – jinak už také 13. Květinový den – se vydařil, a tak dejme slovo všem těm, kteří se zasloužili o to, že se povedl.

KYTKA ZE ŽLUTÝCH KVÍTKŮ

Už jsme si zvykli: obavy a nervozita patří k věci, jsou součástí úkolu. Něco dlouho složitě chystáte, avšak do poslední okamžiku nevíte, zda vaše záměry vyjdou. Uvést do pohybu skoro deset tisíc lidí, vybavit je potřebnými informacemi, instrukcemi i hmotnými materiály, od žlutých kytiček až po žlutá trička, načež v jeden jediný den s tou armá-

dou dobrovolníků uskutečnit obrovský celostátní manévr, to není žádná legrace a banalita. Zákonitě musí nastat problémy a zádrhele. O „Velké středě“, dostavující se pravidelně uprostřed května, se už můžete jenom křížovat a modlit, aby malérů bylo co nejméně, aby sluníčko na nebi vydrželo a aby lidé, které oslovujeme, byli vsřícní. Na modlení nezbyl čas. Dělalí jsme všechno ostatní, co jsme mohli...

V následujících odstavcích se pokusíme stručně zachytit, jak jsme letošní Květinovou sbírku čili 13. ročník Českého dne proti rakovině viděli z centra dění – jak jsme ji připravovali a zažili coby hlavní organizátoři (agentury Arcadia a Via Facti).

V OPRÁVNĚNÝCH OBAVÁCH

Letošní přípravy sbírky se odehrávaly v dešti skličujících událostí i zpráv. Z plíživé, různými politickými šamany zažehnané ekonomické krize se nám před očima udělala krize skutečná, šrotující nikoli stará auta, ale staré fabriky patřící k rodinnému stříbru. Po zvučných fanfárách, po velkém vytrubování, jak to my Češi Evropě osladíme, jsme uprostřed evropského předsednictví svévolně opustili hřiště uprostřed hry, sami sobě jsme furiantsky zasolili – domácí elity předvedly, jak se vaří pravá česká bramboračka. Tu hořkou a zkysanou břečku nelze teď na předvolebních

mítincích nabízet ani novým nezaměstnaným...

Do všeho toho marasmu ještě udeřila prasečí chřipka! Byly jí plné noviny – slušný člověk se pomalu bál vyjít z domu, aby se nenakazil a nestal obětí další z virtuálních pandemií.

Varovné prognózy však byly vzrušující a nám, organizátorům Květinového dne, bylo předem jasné, že hlas Ligy proti rakovině nebude mít uprostřed všeho humbuku a strašení přílišnou šanci. Naším hlavním úkolem totiž tentokrát bylo apelovat na občany, zejména na občany starší, aby věnovali pozornost svému pozadí a absolvovali včas screeningové vyšetření tlustého střeva a konečnicku. **Prevence tzv. kolo- rektálního karcinomu**, na který u nás každoročně a nejméně z poloviny zbytečně umírají tisíce lidí. To bylo ústřední téma informačně-apelativní akce doprovázející tradiční sbírku a prodej žlutého kvítku měsíčku lékařského.

LIGA S LIGOU A DALŠÍ INOVACE

Už od podzimu loňského roku jsme se navzájem přesvědčovali, že nesmíme propadnout pesimismu ani prohlubující se blbě náladě. Žádné poraženectví! Pojdme naopak vymyslet nějaké další akce! Přinesme inovace!

Postupně jsme přišli s třemi nápady – bude o nich ještě blíže řeč:

1) Ve spolupráci s Českomoravským fotbalovým svazem a fotbalovými

Skłowski, Vladimír Hron, skvělý dětský bor Jiskříčka z Uhřetěvesi atd. Vyslechli jsme i osobní příběhy dárců, dokonce došlo na slzy... Slogan „TIKÁ V KAŽDÉ RODINĚ!“ je bohužel aktuální. Odcházeli jsme „z václavského Václaváku“ unaveni, plni dojmů, radosti, dobré nálady, ale i zasažení některými příběhy. Dlouho do noci nešlo usnout...

Inovační akce se – věříme – více než vydařily. Ostatně uskutečnili jsme i jiné, drobnější a méně nápadné počiny, jak se dále dočtete. Všechny byly programovým bojem nejen za zdravý životní styl, prevenci proti rakovině, ale i proti letošní skepsi a poraženectví. Nicméně ještě o středečním ránu 13. května neměl nikdo z nás důvod plesat radostí. V předvečer sbírky se přes celou republiku přehnala série lokálních bouřek a víchřic, jedna deprimující přepadla i Prahu. Vyplní se čarodějná věštba profesora Dienstbiera, že pro Květinový den platí přírodní zákon hezkého počasí? Moc to na naplnění proroctví nevypadalo. A středa ráno v Praze? Nevelká olejová skvrna na Jiráskově mostě způsobila celoplošný a totální dopravní kolaps. Pro ilustraci: cesta jednoho z nás z Dejvic ke žlutému stanu na Václavském náměstí – přesun autem byl kvůli tiskovinám a dalším materiálům nezbytný – trvala místo čtvrt hodinky déle než hodinu a půl. Ani mraky, visící zprvu nad městem, nevěštily nic dobrého.

kluby I. a II. ligy jsme přichystali akci nazvanou Liga s Ligou. Jejím hlavním smyslem bylo malou informativní brožurkou (a dalšími apely) zprostředkovat základní informace o možnostech prevence rakoviny tlustého střeva a konečníku fanouškům kopané na (25) fotbalových stadionech. Rozdali jsme v ochozech stadionů po celé republice asi 100.000 „leporel“, v nichž se prostou a humornou formou sdělují vážné věci, jakým fandové míče, přechasto kuřáci a pivaři, nevěnují obvykle pozornost.

2) Navázali jsme spolupráci se Sdružením dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska a zásluhou asi dvacítky jeho nejaktivnějších jednot v malých obcích jsme poprvé se sbírkou pronikli i do lokalit, kam zatím „pavučina“ našich dobrovolných pomocníků sbírky nedosáhla.

3) Premiérově, nicméně hned napoprvé s nepochybným úspěchem se Liga proti rakovině Praha 13. května prezentovala s řadou aktivit ve velkoplošném žlutém stanu, který vyrostl v dolní části Václavského náměstí, Na Můstku, čili v jednom z nejméně navštěvovaných uzlů hlavního města. Štáb dobrovolníků a odborníků v čele s prof. Dienstbierem tu po celý den nabízel odborné konzultace, porady a rozhovory, rozdávali jsme informační brožury, uspořádali několik hudebních vystoupení, Mahulena Bočanová s Martinem Zounarem zde vynalézavě, s úsměvem a nádhernou improvizací vehemencí ve velkém prodávali žluté kvítky, Petr Hora-Hořejš za koupi kytiček rozdával svoje Toulky českou minulostí, zpívali Sisa

Ale s Ligou proti rakovině sympatizují nejen lidé – i meteorologové a božstva se dají usmířit... Prahu ozářilo slunce, žlutá trička dobrovolníků a květiny na klopách stovek spoluobčanů.

Fakta a čísla sbírky:

- 750.000 žlutých kytiček s hnědou stužkou
- 14 krajů a 77 okresů ČR (všechny)
- 551 měst a vesnic České republiky
- 9.532 dobrovolníků ve žlutých tričkách
- 415 přihlášených subjektů
- 40 spolupracujících knihkupectví Kanzelsberger
- 2 fotbalové stadiony (Slovácko, Teplice)
- Nejvíce květin bylo objednáno pro Prahu, Liberecký kraj a Královéhradecký kraj, nejméně pro Jihočeský kraj.
- Nejvíce květin – vzhledem k počtu obyvatel – si objednali v Berouně, Liberci a Mostě, nejméně ve Vyškově.

POMOHLI I JINÍ

Klub Roxy

Vzpomínkový koncert uspořádali 13. května přátelé zemřelého Honzy Turka (DJ Ali), který prohrál svůj boj s rakovinou. O koncertu na rozloučenou ve vyprodaném klubu Roxy se dočtete o kousek dál.

Rektorský den České zemědělské univerzity v Praze

Studenti České zemědělské univerzity si v průběhu programu Rektorského dne zakoupili kytičky a přispěli tak na konto sbírky celkovou částkou 14.564 Kč.

Prodejny Kanzelsberger

Ve 39 prodejnách knihkupectví Kanzelsberger prodavači nabízeli kupujícím v den sbírky také kytičky. Celkový výnos z prodeje činí 28.270 Kč.

Naše poděkování

Poděkování patří také Českému červenému kříži, Českému svazu žen, domům dětí a mládeže, hasičům, junákům, pionýrům, mateřským, základním a středním školám, firmám, knihovnám, městům, kolektivním členům Ligy i jednotlivcům, kteří si objednali kytičky a podíleli se na jejich prodeji.

STŘÍPKY ZE SBÍRKY:

Sbírky se zúčastnilo 750 členů organizace Pionýr.

Pochopení i troubení provázelo řidiče kropicího vozu, když na Vítězném náměstí v Praze Dejvicích zastavil na kruhovém objezdu vůz a odběhl si koupit od dobrovolníka na chodníku kytičku. V některých regionech České republiky se dobrovolníci setkali i s negativní reakcí na sbírku.

5 dvojic dobrovolníků, žáků z Prahy 6, si společně s paní učitelkou vyzvedlo 500 kytiček, protože se poprvé chtěli sbírky zúčastnit. Ve čtvrt na devět hlásili: „Vyprodáno, nemůžete nám ještě pár kytek přidat?“ Po další várce 500 kytiček jsme ještě v 11 hodin posílali rovnou tisícovku. V půl třetí paní učitelka zaslala SMS: „HOTOVO!“ Deset šesťáků tak prodalo rovné dvě tisícovky žlutých kvítků! Jeden člen z organizace Junák obdržel od dárce do peněžního vaku tisícikorunu.

*Za organizátory Jana Kolářová,
Jitka Bajgarová, František Čálek,
Petr Hora-Hořejš*

LIGA S LIGOU

**Od doby, kdy na podzim padla první slova prof. Dienstbiera o tom, jak Češi „hrají první ligu“ ve výskytu kolo-
rektálního karcinomu, zabývali jsme se myšlenkou, jak LIGU proti rakovině spojit s LIGOU fotbalovou. Výsledky našich debat, kdy se obavy per-
odicky střídaly s nadšením, vyústily v preventivní akci, která se konala od 9. do 18. května 2009.**

Hlavním cílem bylo upozornit nejhroženější cílovou skupinu, tedy mužskou část populace, na rozumnou životoprávu a možnosti preventivního vyšetření tohoto druhu rakoviny.

Do kampaně se přihlásilo 25 (ze 32) klubů I. a II. ligy (1. FK Příbram, FC Slovan Liberec, SK Slavia Praha, FK Bohemians Praha, FK Tescoma Zlín a FC Baník Ostrava, FC Bohemians 1905, FK Fotbal Třinec, FK Baník Sokolov, FC Vítkovice, SK Dynamo České Budějovice, FK Baumit Jablonec, FC Brno, SK

ČEŠI PRVNÍ NA SVĚTĚ! ALE VE ŠPATNÉ LIZE!

Sigma Olomouc, FK Mladá Boleslav, AC Sparta Praha, FK Viktoria Žižkov, FK Hradec Králové, FK Ústí nad Labem, FSC Opava, FC Vysočina Jihlava, 1. HFK Olomouc, FK Dukla Praha). Akce proběhla i při **odvetných zápasech semifinále Poháru ČMFS**, hraných na 2 stadionech (FK Teplice a 1. FC Slovácko) ve středu 13. května.

Návštěvníci fotbalových utkání byli na stadionech informováni o prevenci kolorektálního karcinomu pomocí:

- tiskových „skládaček“ s informacemi bylo rozdáno 95.685 ks
- upozornění v tištěném programu všech 26 utkání
- audio či video spotů, ve kterých fotbaloví internacionálové vyzývali fanoušky, aby neváhali a podstoupili testy včas.

Součástí kampaně byla také výzva „**Góly pomohou prevenci!**“ (v ní věnují přihlášené kluby na konto **GÓL** sbírky LPR Praha 2.000 Kč za každý gól vstřelený v zápasech 27. a 28. kola 1. ligy, 26. a 27. kola 2. ligy a v obou zápasech poháru). **Kluby tak na konto Gól přispěly 90.000 Kč.** Finanční dar bude v celé výši využit na zajištění preventivních vyšetření návštěvníků putovní expozice **Každý svého zdraví strůjcem**, kterou LPR Praha organizuje v září a říjnu letošního roku.

Perličky:

- Tým FK Fotbal Třinec hrál shodou okolností oba zápasy na domácím stadionu. Vstřelil soupeřům 2x 4 góly, čímž přispěl na konto **GÓL** částkou 16.000 Kč.
- AC Sparta Praha rozhodla, že částka za góly zaplatí přímo hráči. Dva tisíce korun za gól Kadlece tedy platila ze své pokladny hráčská kabina.
- Při dvou zápasech semifinále Poháru ČMFS, které se konaly v termínu Českého dne proti rakovině (13. 5.), si mohli diváci na stadionech koupit i typické atributy tohoto dne – kytičky měsíčku lékařského. V Teplicích prodej květinek vynesl 15.564 Kč, na stadionu Slovácka 21.088 Kč.
- Kampaň podpořili i rozhodčí obou zápasů semifinále Poháru ČMFS. Před zápasem jim kytičku přímo na hřišti připnuli místní záčci v tričkách Ligy proti rakovině Praha.
- V rámci přímého přenosu ČT ze semifinále Poháru ČMFS Teplice – Sparta podpořila kampaň i sportovní redakce České televize, jejíž komentátoři si koupili a připnuli kytičku hned po příchodu na stadion.

KONCERT NA ROZLOUČENOU

Zcela vyprodaný klub Roxy, naprosto famózní atmosféra, podpora dobré věci, to byla akce, na niž budeme ještě dlouho a dlouho všichni vzpomínat. To vše se uskutečnilo ve středu 13. května v rámci akce 4Ali.

Když první kapela vyzvala publikum ke skandování jména Ali, člověk si připadal jak na divoké koridě. Ten večer nebyl jediný hlas, který by nepodpořil

tuto jednotnou vzpomínku na DJ Aliho – Honzy Turka aka 2Rec. Každý chtěl, aby jeho hlas vícekrát zazněl.

Děkujeme klubu Roxy, že jsme akci mohli uspořádat právě tam. Děkujeme i za podporu pražskému magistrátu, který klubu pomáhá. Díky nim mohla vzniknout tato akce, při níž 1.307 návštěvníků vyjádřilo i svůj postoj vůči boji proti rakovině a přišlo se rozloučit s Honzou Turkem (DJ Ali). Děkujeme tímto i všem vystupujícím, že bez váhání a bez nároku na honorář podpořili tento nezapomenutelný večer:

PSH, Indy&Wich, Prago Union, Supercrooo, Moja Reč a DJ Vec, Showstaarzzz (feat. DJ Babylon Rocker, Missy M, Tea, Major Pirate), Beatburger Band + special guest Kik Lucky (New York) a Freaky Jesus. VJ Pavel Markus a jeho lidé.

DJs: Hlava, Hariiti, Friki, Pepe, IM Cyber, Andul 52, Formi, Liquid A, Ait-ro, Lucas, Hulan, Robot, Williemark, Chocky, Noir, Squint a další...

Vstup na akci činil 100 Kč a výtěžek byl zaslán na konto Ligy proti rakovině. Celková částka činila 141.200 Kč včetně dobrovolného vyššího vstupného. Navíc si účastníci mohli na místě zakoupit žlutou kytičku měsíčku lékařského, symbolu boje proti rakovině. Celkový výtěžek z tohoto prodeje na akci 4Ali činil 5.042 Kč.

Děkujeme všem, bez nichž by tato akce nikdy nevznikla. Kapelám, jednotlivcům i všem návštěvníkům. Bylo to důstojné rozloučení s naším kamarádem.

Tomáš Znamenáček, Bára Zemanová

*

Rádi bychom poděkovali i my za krásný dar, kterým 4Ali přispěli k úspěchu Českého dne proti rakovině.

Výbor LPR Praha

Ted' už se s námi vydejte po celé České republice. Jaká byla druhá květnová středa od severu k jihu a od západu na východ, to zaznamenali naši kolektivní členové.

ŽAP Praha

Už je to tady zas. Druhá květnová středa – ráno je chladné, ale jasná obloha naznačuje, že sluníčko se na nás usměje. A proč by také ne? Vždyť ke žlutým kvítkům na klopách občanů, batůžkách studentů i na kočárku s miminem hřejivé sluníčko patří.

Je Český den proti rakovině. V ulicích se pohybují dvojice mladých i starších občanů, kteří nabízejí kolemjdoucím kvítek měsíčku lékařského. Někteří prodou bez povšimnutí, někteří se obloukem vyhnou, ale je dost těch, kteří přicházejí s připravenou mincí v ruce, s úsměvem na tváři, a mnozí prohodí laskavé slovo ve chvíli, než je kytička připnuta. Pro kytičku přicházejí i lidé, kteří s radostí konstatují, že si ji mohou koupit i na okraji města, neboť do vnitřní Prahy nemají cestu a neradi by o kytičku přišli. Letáček si u nás tentokrát vzal každý. Prodalý jsme více než 16.000 kytiček. Pokladničky byly také těžší než jiná léta, protože kovové mince jsou těžké a papírové bankovky jsme tak často nedostávaly. Ale to nebylo to nejdůležitější. Krásné na letošním Květinovém dni bylo to, že lidé věděli o významu tohoto dne, že byli ochotni nejenom s námi hovořit, ale také se ptát a že mezi zájemci o kytičku a letáček bylo hodně, hodně mladých lidí a maminek a tatínků s malými dětmi.

„Kdepak jednu, potřebuji čtyři,“ prohlásila mladá maminka. „Jednu sobě

na kabelu, jednu na kočárek, jednu pro mého školáčka, který se držel kočárku, a jednu pro maminku, která na nás doma myslí.“ S poděkováním a úsměvem vložila do pokladničky stovku, ozdobila kočárek i malého synka a vyrazila na další pouť.

A tak odpoledne jsme unavené, ale spokojené odevzdaly své vaky do banky s pocitem dobrého nepromarněného dne.

Dana Hybšová, předsedkyně

KLUB DIANA Brno

Letošní Český den proti rakovině, který je mezi občany už mnohá léta znám jako Květinový den, připadl na druhou květnovou středu. Akce se zúčastnily nejen členky našeho Klubu Diana, ale i studenti Gymnázia Matyáše Lecha v Brně a paní profesorka se studenty Gymnázia v Hustopečích u Brna.

Velmi všem děkujeme, neboť dobrý výsledek celé akce je i jejich přičiněním. Květinu měsíčku lékařského s letáčky o prevenci rakoviny tlustého střeva jsme nabízeli spoluobčanům v Brně i Hustopečích. Setkali jsme se s velmi vstřícným přístupem veřejnosti, což přispělo k celkovému uspokojivému výsledku celé akce.

Podařilo se nám oslovit 4.125 našich občanů. Letáček „Tlka v každé rodině“ upozorňuje na neradostný primát na světě v četnosti výskytu rakoviny tlustého střeva a konečníku. Za posledních 50 let vzrostly počty pacientů i zemřelých téměř na trojnásobek.

Heslo letáčku „K lékaři raději třikrát zbytečně než jednou pozdě!“ je smysluplným varováním.

I letošní Český den proti rakovině přispěl k vyšší informovanosti obyvatel

o prevenci tohoto zločinného onemocnění a připomněl každému, jak se chovat v péči o své tělo. Jsme rádi, že jsme se mohli akce zúčastnit.

Eva Najvarová, předsedkyně

Českolipská VESNA

Letošní Český den proti rakovině jsme očekávali s obavami. Českolipsko patří mezi místa s největší nezaměstnaností. Vedle nás nabízeli žluté kvítky i stomici, skauti a ADRA. I přesto jsme dosáhli téměř stejného výsledku jako loni. Mile nás překvapili v menších obcích, kam jsme zajeli poprvé. Tam byla poptávka větší, než jsme očekávali. Je to pro nás poučení pro příští rok. A z postřehů děvčat? V malé školičce si kytičky koupili všichni, protože paní učitelka onemocněla rakovinou. Největší zájem měly maminky s dětmi, kytičky připínaly dětem na oblečení nebo na kočárky. Možná věří, že je kvítek ochrání. Škoda, že takovou moc nemá. Horší zkušenost byla s muži. Odmítali kytičky, ale nechtěli si ani přečíst letáček. Tak

jim naše členky popřály alespoň hodně zdraví a víru, že to, co si měli přečíst, je nepostihne. Pochvalu zaslouží naše nemocnice. Kytičky zdobily všechna oddělení.

Podařila se nám i spolupráce s Českolipským deníkem. Informace vyšly včas a rozhovor s předsedkyní zřejmě zaujal. Potěšilo nás poděkování z míst, kam jsme letos zavítali poprvé. Trochu nás zklamaly školy, ale sama vím, že těch nabídek je až příliš, a přece jen žáci by se měli věnovat výuce.

Už dnes se těšíme, že příští rok využijeme letošní zkušenosti ke zdaru tohoto dne.

Eva Barkmanová, předsedkyně

INNA Havířov

I u nás středeční ráno přivítalo slunko a pěkné počasí, což pro nás znamená už polovinu úspěchu. Na pomoc při prodeji žlutého kvítku a letáčků s informací o prevenci rakoviny tlustého střeva a konečníku nám pomáhaly tři školy. Žáci dvou škol byli informováni a počínali si výborně, vrátili se na stanoviště s plnými vaky a vyprodanými kytičkami. Se třetí školou jsme měli letos trochu potíže. I naše členky se velice snažily, ale dříve narozená děvčata do ulic neposíláme, je to přece jen náročné.

Lidé sami měli zájem přispět na známou akci, a tak mohu říci, že jsme se neseťkali s žádnými problémy. Akce Českého dne proti rakovině se u nás vydařila, ale konečný výsledek se dozvíme, až obdržíme zprávu z banky.

Anna Stráníková, předsedkyně

ARCUS Liberec

Tak jako v minulých letech, i letos jsme se připojili k celonárodní sbírce Českého dne proti rakovině.

Sbírka měla v našem městě úspěch, prodali jsme 17.896 kvítků měsíčku lékařského. Výsledky sbírky zatím neznáme, ale všimli jsme si, že příspěvky do pokladničky byly málokdy vyšší než 20 Kč. Celostátní média byla letos kromě Českého rozhlasu 2 a televize Nova

na propagaci skoupá. Naše občany informovaly Liberecký deník a regionální televize R1 GENUS.

Oslovili jsme 16 škol, a to nejen v Liberci, ale i v menších obcích, jako jsou Český Dub nebo Raspenava. Členky našeho klubu připravily všem materiály, letáky, pokladny a kytičky, a tak ve středu 13. května vyšli do ulic studenti i naše členky. Ocenili jsme i zájem studentů a učňů, kteří se s ochotou vydali do ulic ještě jednou, aby prodali kytičky, které jiní vrátili.

Musím říci, že celý den proběhl k naší spokojenosti, a ráda bych jménem klubu i jménem svým poděkovala všem, kteří se u nás podíleli na této akci, ale i bance ČSOB Liberec a hlavně agentuře ARCADIA Praha, která vše zorganizovala a zajistila na jedničku.

Sbírku naši občané hodnotili kladně,

ale našly se i výjimky. Velice si ceníme toho, že nám pomáhá mládež, které se tak dostává do povědomí prevence některých závažných onemocnění.

Marie Plischková, předsedkyně

ONKO DUHA Vsetín

Středa 13. května byla plná slunce. Tak jako v minulých letech, se na Vsetíně, ve Valašském Meziříčí a v Rožnově vyrojili studenti středních škol ve žlutých tričkách a nabízelí našim spoluobčanům kytičky měsíčku lékařského. Skauti si postavili na vsetínském náměstí stánek, který byl základnou, odkud doplňovali košíčky se žlutými kvítky a prodávali je lidem vracejícím se z práce. O prodej v okolních menších obcích se postaraly členky našeho klubu.

Byla jsem velmi překvapena velkým zájmem o letáčky s problematikou rakoviny tlustého střeva. Lidé je četli, diskutovali s námi na toto téma, někteří se svěřovali s případy tohoto onemocnění ve své rodině nebo u svých známých a brali letáčky pro své rodinné příslušníky domů. Kytičky se prodaly. Naši spoluobčané už Květinový den znají a tuto zásluhou sbírku podporují.

*Anna Plášková,
členka výboru*

KAPKA 97 Chomutov

Krásný slunečný den začal s posledními přípravami na prodej. Studenti a studentky ze Střední zdravotnické a Střední průmyslové školy v Chomutově si rozdělili stanoviště a vyrazili do města. I naše členky převzaly pokladničky a květinčky, tak jako v minulých letech.

Trochu měly trému, protože v tentýž den v Chomutově probíhala i sbírka pro handicapované děti, a snad proto ne každý byl ochoten přispět na sbírku.

Naši přátelé v Kopřivnici prodávali také svůj díl květin a prodali vše do posledního kvítku. Děkujeme všem, kdo přispěli. Důležité je, že celkově sbírka byla úspěšná, tak jako v minulých letech, a že získané peníze najdou svůj účel.

Hanka Melicharová

ALEN Praha

Členky klubu vytvořily dvacet dvojic, které nabízely kytičky nejen v Praze, ale i v Horoměřicích, Říčanech nebo v Roudnici nad Labem. Ze zážitků jedné z dvojic přinášíme svědectví.

Na Květinový den jsme si všechny přivstaly. Byly jsme čtyři z Černošic, Radotína a Zbraslavi – Věra, Alena, Bohuška a Hanka. Již o půl sedmé jsme

přivítaly sluníčko s našimi „měsíčky“ na Smíchovském nádraží. Hodně se nám osvědčil způsob přípravy, který vymyslela Hanka. Kytičky jsme si předem připevnili na leták. Pak to vše šlo mnohem lépe od ruky.

Pozorovaly jsme tentokrát menší zájem o kytičky, možná je znát ekonomická krize. Ale dámy všeho věku nás nezklamaly a kupovaly si žlutý kvítek s hnědou stužkou do své sbírky. Několik děvčát však nebylo spokojeno s barvou stužky – hnědá se jim nelíbila.

Měly jsme společně 600 kusů kytiček a letáků a v 9 hodin byly všechny pryč. Alena pak odjela do Radotína, Bohuška a Hanka do Černošic. S těžkým bafohem na zádech, v němž byly ukryty čtyři naplněné vaky mincemi, jsem vyjela po schodech do haly nádraží, umyla si ruce, koupila kávu a koláč a chvíli odpočívala. V metru jsem potkala naše další členky, a tak jsme společně zamířily do banky. V bance už byly jiné, dá se říci rychlejší skupiny, běžní zákazníci u okénka z nás neměli moc radost, protože paní za přepážkou nám dala přednost.

Koordinátorka Jana v našem centru nás vítala se slovy: „Vyčůrat, umýt ruce a ke stolu!“

Vyřídily jsme papírování a pak už nás čekal stůl plný chlebů, sádla, škvarečků, kávy a dalšího pití, což byl úžasný závěr našeho ranního kalupu. Všichni nadšeně vyprávěli a nechybělo ani známé – tak zase za rok!

Věra Formánková

Slezský klub stomiků Ostrava

Už devátým rokem se účastníme prodeje kytiček během Českého dne proti rakovině. Letos se nám podařilo nabídnout a prodat tisíc kytiček, což podpoří

nejen činnost Ligy, ale přispěje i nám na naši klubovou činnost.

Po několik let nám pomáhají studentky SZŠ v Ostravě-Vítkovicích, které nám však letos způsobily nemalé problémy. Některé si nevzvedly vaky, jiné vrátily brzy neprodané kytičky, které se nám pak už nepodařilo odpoledne prodat. Na poslední chvíli jsme oslovili studenty Gymnázia v Matiční ulici, kteří ochotně prodali tisíc kytiček, a škola nám přislíbila spolupráci i pro příští rok, za což upřímně děkujeme.

Jaké jsou naše ohlasy z ostravských ulic? Vloni jsme se báli zdravotnických poplatků, letos ekonomické krize, ale naše obavy se nenaplnily. Potěšitelné je i to, že letos si kupovaly kytičky hodně mladých lidí a také více mužů. Velice užitečná je propagace ve sdělovacích prostředcích. Bylo znát, že lidé jsou informováni, sbírce věří a vidí v ní smysl. Ocenili jsme i poděkování všem dárcům společně s výzvou k zaslání DMS, které bylo zveřejněno druhý den v tisku.

To vše pomáhá k dobré prezentaci sbírky u veřejnosti, což je nesmírně důležité.

Za stomiky ze severní Moravy zdravíme všechny členy Ligy a chceme už dnes slíbit, že příští rok se určitě Českého dne zase zúčastníme.

Alena Nečasová

KON Pardubice

Ještě ani nezačalo svítat a už se mnohé naše členky probouzely, aby zkontrolovaly stav oblohy. Všechno bylo připraveno – kytičky, trička, vaky, plné moci, informační letáčky, jenže sebelepší přípravu může zhatit nepříznivé počasí. Obloha však byla jasně modrá a sluníčko provázelo dvojice prodejců od časného rána do pozdního odpoledne. Zářivě žlutá trička lákala k sobě zájeme o kytičku po celých Pardubicích i v přilehlých obcích. Hnědá stužka byla sice trochu smutná, ale barva vystihuje druh onemocnění, kterému byl tento den, ale i celý rok zasvěcen. Květinek se prodalo hodně, naše členky společně se studenty měly 7 tisíc kytiček. Pomáhali i učitelé ze dvou základních škol.

Propagace pomocí rozhlasu, tisku a plakátů, umístěných na informač-

ních tabulích magistrátu města, byla úspěšná. Všem, kteří si zakoupili kvítek měsíčku lékařského a podpořili dobrou věc, děkujeme.

Ivuše Houdková Sochorová

MAMMA HELP Přerov

Už v sedm hodin ráno jsme se rozběhly prodávat žluté kytičky lidem v ulicích. Třináctá sbírka a ještě navíc třináctého – ale říkaly jsme si, třeba nám právě ta třináctka přinese štěstí. Dvě dvojice ve žlutých tričkách s košíčky plnými žlutých květin a s dobrou náladou jsme vyrazily do ulic. Během dne jsme se potkávaly s dalšími prodávajícími – studenty gymnázia a zdravotní školy. S heslem „Kup kvítek jak sluníčko – pomoz aspoň maličko“ jsme s úsměvem nabízely kvítek a zároveň lidem vysvětlovaly, na co přispívají a na co bude peněžitá sbírka použita, že peníze nebudou zneužity a že přijdou na výzkum a léčbu rakoviny tlustého střeva.

Kytičky jsme prodávaly až do 17 hodin odpoledne. Nakonec se dobrá věc

podářila. Všechny 600 kytiček se prodalo. Nejvíce je kupovaly maminky s kočárky a dětmi, ženy středních let a řidiči autobusů. Muži mají malý zájem, nepřípustnější, že by se jim něco podobného mohlo přihodit. Přesto jsme je poučily o obecných zásadách prevence a že mohou u svého obvodního lékaře požádat o preventivní vyšetření. Unaveny, ale šťastny jsme končily den v pobočce ČSOB, kam jsme odnesly pokladničky ke zpracování.

*Jana Čaganová,
koordinátora centra*

JAKOP Jablonec nad Nisou

Letos jsme prodali 650 kytiček a každému jsme přidali i doprovodný letáček. 15 našich členek se rozešlo do města a pochopitelně i každý člen našeho klubu si ozdobil žlutým kvítkem svůj oděv. Spolupráce s organizátory byla výborná. Kytičky došly s předstihem, letos i kvalita byla lepší, žádná nebyla poškozena, jak se stávalo v minulých letech. Chceme pochválit spolupráci s agenturou ARCADIA Praha.

Všimli jsme si jedné zajímavosti. V mnoha kancelářích na naší radnici, stejně jako v obchodech, ale i jinde mají na nástěnkách loňské i předloňské kytičky s různými stužkami připíchnuté na výrazných místech. Mají je stále na očích a dobře si pamatují jejich význam a smysl preventivních akcí. Z toho máme velkou radost.

Libuše Ulrichová

Klub MARIE Třinec

Náš klub se každoročně účastní Českého dne proti rakovině. K přípravě patřila i reklama v regionálních novi-

nách a místní kabelové televizi. Květinčky nabízelo 29 našich děvčat, a to nejen v Třinci, ale i v okolí. Od Mostů u Jablunkova až po Český Těšín. Pomáhali nám, tak jako v minulých letech, studenti šesti škol a skautů. Letos poprvé jsme žluté kvítky nabízely lidem i odpoledne. Proдалo se 5.410 kytiček. Na konto Ligy bylo odesláno 131.895 Kč. Přestože mnoho občanů má dnes „hluboko do kapsy“, má Český den u nás už svoji tradici a dvacetikorunou každý z oslovených občanů rád přispěl.

Marie Adamusová, předsedkyně

ARCUS – Život SOP České Budějovice

Jako každý rok jsme pečlivě připravovali vše pro zdar celé akce. I když nálada ve společnosti není nejlepší, doufali jsme, že budeme úspěšní a podpoříme dobrou akci.

S obavami jsme sledovali ranní oblohu, byla šedivá a přšelo a přšelo, ale v duchu jsme doufali, že se počasí umoudří. Jedenáctá rozhodla. Vysvitlo sluníčko, mraky se rozplynuly a v ulicích to ožilo. V Budějovicích jsme měli 65 dvojic v terénu a rozdělili jsme 10.000 kytiček a letáčků. Jako každý rok nám pomohli laskaví ředitelé gymnázií, zdravotní školy, soukromé školy záchranářů Bílá vložka, členky Červeného kříže, ale většinu zajistily naše členky.

Krásnou příhodu zažila Bohuška Průchová. Zastavila se u ní paní a vyprávěla příběh své maminky, kterou v loňském roce měla v nemocnici, a tak pořídila kytičky všem pacientkám na pokoji a ozdobila jimi jejich jmenovky. Sklidila velký dík a všem, kdo se přišli podívat na žlutě zkrášlený pokoj, se to moc líbilo. I nás to potěšilo.

Letos jsme se však setkali i s negativními postoji, a tak alespoň letáky jsme pilně rozdávali a snad se nám podařilo trochu posunout myšlení některých lidí na péči o své zdraví a to, že včas přijít se vyplácí.

Teď už jen čekáme na konečný výsledek nejen náš, ale v celé naší republice. Poděkování patří všem, kteří se podíleli na přípravě a organizaci rozesílání zásilek, vše bylo bezproblémové. Kytičky byly pěkné a velmi málo kazové. A hlavně balení v krabicích bylo perfektní. Moc děkujeme!

Edith Šrámková, předsedkyně

ONKO NIKE Krnov

Žluté kytičky u nás prodáváme už po několik let. Podařilo se nám vytvořit si síť spolupracujících partnerů, zejména na středních škol a učilišť, a to v celém okrese Bruntál.

Květinčky prodáváme nejen v Krnově, ale i v Bruntále, ve Vrbně pod Pradědem, Albrechticích a Horním Benešově. Znamená to pro nás spoustu práce, mezi nejnáročnější patří rozvoz kytiček

a brašen a zpětně pak svoz vybraných vaků. Ale této práce nelitujeme, děláme ji rádi a také je pro nás zdrojem financí. Počet kytiček je už po několik let stabilní.

Počasi bylo letos opravdu překrásné, a tak jsme věřili v dobrý výsledek. Bohužel – počet vrácených neprodaných květinček nám avizoval menší zisk z prodeje, než byl v minulých letech. V mnoha případech některé dvojice zaznamenaly až padesátiprocentní pokles. Zřejmě se projevila finanční krize, která tady u nás zasáhla dost lidí. Věříme, že příští rok už bude zase lepší a upřímně se na něj už dnes těšíme.

Jarmila Novotná, předsedkyně

ZRNKO ŠTĚSTÍ Štětí

Dvacátý týden tohoto roku nezačínal dobře. Po celý den lilo jako z konve. Ale ve středu se počasí umoudřilo a slunko svítilo celý den. To jako by vědělo, že se koná květinová sbírka při Českém dnu proti rakovině. Tentokrát už po třinácté. Mnoho lidí bylo z veřejných zdrojů informováno, a tak už čekali, že se někdo objeví, aby si mohli kvítek zakoupit. Měli jsme radost, že je sbírka tak populární, a mnoho lidí si také v tento den zavzpomínalo na ty, kdo už mezi námi nejsou, a do pokladničky vhodili více peněz než jen pouhou dvacetikorunu. K úspěchu pomohla i místní kabelová televize, která k tomuto dni uspořádala anketu.

K slavnostnější atmosféře přispěly i místní mažoretky ze skupiny Taneční život, které předvedly při hudbě některá svá čísla. Prožili jsme pěkný a úspěšný den. Všem, kteří se na něm podíleli, upřímně děkujeme!

Petr Grobauer, předseda

MAMMA HELP Praha

V minulých letech jsem sbírku podporovala zakoupením květinčky. Letos jsem se stala jednou z mnoha prodávajících.

Slovo rakovina bývá často spojeno se slovem smrt. To proběhlo hlavou i mně, ale vyléčené pacientky mi ukázaly, že to tak být nemusí. Když mi před třemi lety vyřčená diagnóza podlomila kolena, ztracenou rovnováhu jsem našla mezi členkami organizace Mamma Help. Letošní účast na Květinovém dni je i poděkováním za pomoc, které se mi dostalo.

Ráno jsem si oblékla žluté tričko, do tašky dala informační letáky, kytičky, na krk si pověsila kasičku a s kolegyní jsme vyrazily. Počáteční ostych mi pomohla překonat informovanost lidí, sami se zastavovali a kupovali si kytičky. Mnozí se s námi dávali do řeči, seznamovali nás s osudem svých známých nebo rodinných příslušníků. Většinou jsme se setkali s ochotou přispět, ale byli i tací, že raději přešli na druhou stranu ulice. Den se vydařil, bylo krásně a lidé se na sebe usmívali. Bylo zajímavé pozorovat, kam si lidé zakoupené kvítky připínají. Mladé maminky ozdobily kočárky, caparti čepičky nebo plyšáky, ženy je měly na šatech nebo na kabelkách. U starších mužů jsme neuspěly ani před Úřadem vlády, kde jsme oslovily muže v dobře padnoucích oblecích. Ani taxikáři neměli zájem, stejně jako prodáváči na Havelském trhu. Naopak nás překvapili kluci se sluchátky v uších a batůžkem přes rameno, když pohotově hledali v kapsách džin mince a kytičkou si ozdobili batůžek.

Několik lidíček mi uvízlo v hlavě. Mladá slečna, která místo náušnic nebo kabelky si kupuje 25 květin, další slečna zastavuje s autem na křižovatce a podává okénkem stovku, bere si kytičku a s mávnutím odjíždí, nebo prodáváč Nového prostoru s kytičkou v klopě.

Na Karlově náměstí mě překvapil pán, starší, ošuntělý, zřejmě bezdomovec, táhnoucí vozík s koštětem a lopatou na úklid chodníku. Na špinavé kšiltovce hrdě zářila žlutá kytička.

Daniela Tomanová

LPR Šumperk

Tématem letošního Českého dne proti rakovině – nádorům tlustého střeva – jsme se začali zabývat už na březnové výroční schůzi, kdy jsme měli na toto téma přednášku, kterou pak doplnily brožurky vydané Ligou.

Našim členkám při prodeji kytiček pomáhali jako už tradičně studenti Střední zdravotnické školy. Novinkou byl letos stabilní stánek, umístěný na městské pěší zóně, který nám instalovala VZP. Tam jsme měli propagační brožury Ligy a VZP, týkající se nádorů tlustého střeva, samovyšetřování prsů či prevence karcinomu čípku. Společně s letáčky jsme je dávali zájemcům o kytičky. Do stánku jsme pozvali také pracovnice Zdravotního ústavu, které poskytovaly občanům informace o správném životním stylu, výživě, obezitě, odvykání kouření a domlouvaly se s nimi na eventuální návštěvě v jejich Poradně zdraví.

Do akce se letos zapojila i skupina Mladých žurnalistů z kroužku Vile Doris, kteří nejen prodávali květinčky, ale vymysleli si i zajímavou anketu. Odpoledne mezi třetí a pátou hodinou oslovili celkem 124 občanů a nabídli jim k vyplnění dotazník. Z 97 odevzdaných dotazníků bylo 89 plnohodnotných a z nich pak udělali přehled o tom, jak jsou na tom

šumperští občané s prevencí. Dá se podle výsledků říci, že lidé málo dbají na prevenci.

Anketu za Mladé žurnalisty zpracoval Milan Tyl. Otiskujeme čtyři otázky, které byly všem položeny a které přinesly zajímavé výsledky:

1. Setkali jste se již během svého života s rakovinou? ANO - NE

56 dotazovaných odpovědělo ano, což je 63 % dotázaných, a to je poměrně mnoho.

2. Máte dostatek informací o této nemoci a její prevenci? ANO - NE

Kladně odpovědělo pouze 35 dotazovaných, což činí 39 % respondentů.

3. Dbáte na zdravý životní styl? ANO - NE

Této otázce se věnovali zejména ti, kteří byli ochotni přiznat své neduhy. Kladně odpovědělo jen 42 respondentů a většinou přiznávají, že se zdravějším životním stylem začali teprve nedávno.

4. Plánujete se nechat preventivně vyšetřit? ANO - NE

Kladně odpovědělo pouze 28 dotazovaných, což je 31 %, i když jsou si vědomi rizik onemocnění. Přitom se stále hovoří o tom, že včasná diagnóza je tím nejdůležitějším pro zdárný průběh léčby.

Vedle ulic jsme letos mohli po předchozí domluvě navštívit i některé výrobní provozy a také příslušníky České policie. Prodali jsme 4.250 kytiček a vybrali rekordních 91.719 Kč! Přístup občanů

byl velice vstřícný, mnozí dávali víc než obvyklou dvacetikorunu. Také počasí nám přálo, celý den svítilo slunko, a tak večer, byť unaveni, jsme byli spokojeni. Myslím, že se nám podařilo kromě peněžního výsledku udělat zase něco málo pro zdravotní výchovu našich občanů a prevenci rakoviny.

MUDr. Jiřina Koutná

Klub ZVONEK Králův Dvůr

Už je to zase tady – druhá květnová středa, a docela se těšíme. Krabice plné žlutých kytiček, a že jich letos máme! Každý rok víc a víc – letos 11 tisíc. Pomáhají nám hlavně studenti. Chodili jsme a povídali si s nimi ještě před tímto důležitým dnem. Vysvětlovali jsme, jak na to, aby o kytičky byl zájem. Na odpoledne jsme utvořili dvojice z našich členů, kteří pak nabízeli ty kytičky, které studenti dopoledne neprodali. Studenti skutečně vraceli hodně kytiček, až nás to zarazilo.

Ale rozdělili jsme si je a vydali se prodávat. Přece to nevzdáme – říkali jsme si – každý rok se nám podařilo všechno prodat. Bylo to náročné a namáhavé, a tak v 19 hodin jedna z dvojic objíždí ty ostatní a sbírá kytičky, které se neprodaly. Únava hraje svou roli, jsou mezi námi i ti, kteří se dosud léčí, každý má v nohou nějaký ten kilometr, a tak sil už moc nezbývá...

Ta poslední dvojice, Marek a Jarka, v nohou už dva dny běhání po školách, unaveně sedí v autě, boty sundané, v klíně spoustu kytiček... Zvláště Jarce je skoro do pláče. Z našeho centra se ozývá: „Tak už pojdte, nic se přece neděje, něco vrátíme!“ Ale to přece neééé, zkusíme to, ještě než zavrou supermarkety! A jde se na to!

Jak to dopadlo? **Prodali jsme všechno!** A víte, v kolik jsme skončili? Ve 22 hodin před Kauflandem. Dokázali jsme to!

Řeklo by se maličkost. Ale ten úžasný pocit vítězství bychom vám přáli zažít!

A tak ani v životě určitě nic nevzdáme, stojt to za to!

Jarmila Dolejší, předsedkyně

ONKO klub AREA Svitavy

Již po desáté vyrazila děvčata naší Střední zdravotnické školy do ulic města nabízet spoluobčanům květ měsíčku lékařského. V jasných žlutých tričkách a s úsměvem na tváři byla nepřehlédnutelná. Smůlou bylo, že se sbírkami se v posledních dnech roztrhl pytel a poslední probíhala v úterý před námi.

Reakce občanů byly různé. Někdo děvčata potěšil, jiní byli rozpačití a doporučovali obrátit se na vládu, ale to děvčata neodradilo. Dokonce některá byla ochotna květinu nabízet i odpoledne ve svém volném čase.

Výtěžek sbírky je význačnou finanční pomocí i pro členy našeho svitavského Onko klubu AREA, který právě letos slaví své 10. narozeniny. Na klubových akcích si všichni utužujeme nejen svou fyzickou kondici, ale především psychickou pohodu, dobrou mysl a pozitivní postoj k sobě, svým blízkým i svému okolí. Zejména naše léčebně-rekondiční pobyty, kde společně trávíme čas od ranního probuzení až do chvíle, kdy se uložíme ke spánku, nás posilují na dobu, než se zase sejdeme.

Všem občanům, kteří si zakoupili ve Svitavách a v Poličce květek měsíčku lékařského, mnohokrát děkují všichni členové našeho klubu ve Svitavách.

Zdenka Brandejsová, předsedkyně

BENKON Benešov

Náš klub se už tradičně účastní Českého dne proti rakovině, který je ozdoben žlutými kvítky měsíčku lékařského. Prodeje se zúčastní naše členky ze všech obcí a pomáhají nám i studenti.

Děkujeme studentkám Střední zdravotnické školy a Střední odborné školy Benešov, Základním školám v Sedlčanech, v Chlumu u Sedlčan, ve Voticích a Ekonomické akademii Neveklov.

Letos jsme prodali celkem 5.200 kytiček. Prodávaly se v Benešově, Vlašimi, Struhařově, Neveklově, Týnci nad Sázavou, Voticích, Postupicích, Sedlčanech, Bystřici, v Poříčí, Netvořicích a v Chlumu u Sedlčan.

Překvapilo nás, ale i potěšilo, že jsme se setkali s poměrně velkou ochotou lidí si kytičku, i přes složitou ekonomickou situaci, koupit. Jsme rády, že tato tradiční akce Ligy proti rakovině byla úspěšná a že jsme i my přispěly k dobré věci.

Helena Volfová

ONKO NADĚJE Karviná

Máj – nadechnu se svěžího vzduchu, zadívám se na krásné modré nebe a trochu si povzdechnu. Ve vzpomínce se vrací rok 2004. Další předěl v mém životě – diagnóza, operace, chemoterapie, ozařování – vlastně to byl start do nového života. Už vím, co chci, jen někdy je těžké to zvládnout. Pomyslný batůžek jsem si vzala na sebe tím, že jsem začala pomáhat druhým a vlastně i sobě. Byla jsem v té době jako Jezinky ve známé pohádce – „jen dva prstíky vstrčíme“ – a už jsem v činnosti našeho sdružení onkologických paci-

entů až po uši. Není to stížnost – jen konstatování, kam může člověka potvůrka jménem rakovina posunout.

Máj se pro mne stal „kytičkovým měsícem“ a nejde jen o kvítka v zahrádce kolem domu, ale o Český den proti rakovině. Nespočetné množství měsíčku lékařského zaplavuje celé naše město i okolí. Převzala jsem v našem sdružení koordinaci tohoto dne, a tak rozvážím se svým červeným autíčkem kytičky a letáčky dobrovolným prodejcům. Mám pomocníci – anděla zvaného Andělka – a tak spolu létáme. Musím říci, že pomáhají všichni členové sdružení, jejich rodinní příslušníci, kamarádi, studenti středních škol i vysokoškoláci. Letos jsem měla možnost poznat lidi s otevřeným srdíčkem. Je to skupina praktických lékařů z Karviné. S jejich pomocí nemusíme vracet nazpět velké množství kytiček. Díky patří i pracovníkům ČSOB.

Rádi bychom všem, kteří s námi spolupracují, nabídli protislužbu. Máme vyškolené členky, které chodí zdarma přednášet o prevenci rakoviny – samovyšetřování prsu, varlat, prostaty, tlustého střeva atd. Službu nabízíme pracovním kolektivům nebo lidem, kterým není lhostejné jejich zdraví. Poděkování patří i Karvinské hornické nemocnici za poskytnuté prostory, kde nás každý může najít. Zveme všechny, přijďte mezi nás. Na dveřích naší klubovny máme nápis: „Nebojte se zaklepat.“ Zdravím všechny, kteří se podíleli na přípravě a realizaci České dne proti rakovině, a přeji nám všem, abychom mohli být s výsledky spokojeni.

Vlasta Šebestová

AMA Most

Ve středu 13. května se v našem městě rozběhly dvojice „žluťásků“ prodávat květinčky měsíčku lékařského, který je symbolem boje proti rakovině.

Letos nám pomáhalo 90 studentů ze šesti středních škol a samozřejmě se prodeje účastnily i naše členky. Příště se pokusíme na odpoledne zajistit více dvojic, aby lidé vracející se z práce měli možnost si také koupit žlutou kytičku. Byl moc krásný den, jako malovaný. I když naše město zasáhla hospodářská krize a je u nás nejvyšší nezaměstnanost v republice a spousta z nás má hlouběji do kapsy, přesto nás mnozí lidé sami zastavovali a chtěli doplnit květinčku do sbírky. Ta letošní s hnědou mašličkou jim přece nemohla chybět. Pravda, našli se i škarohlídi, ale většina lidí sbírku zná a navíc mnozí mají s touto nemocí zkušenost buď z vlastní rodiny, anebo ze svého okolí.

Některé dvojice prodaly všechny květinčky, jiné se vracely po mnoha hodinách unavené s téměř prázdným vakem na peníze. Z toho neměly radost hlavně sociální pracovníce, které celou akci zajišťovaly. Ale i tak považujeme letošní sbírku za úspěšnou, podařilo se u nás prodat více květinček než v loňském roce.

Helena Šurkalová,
Miloslava Luňáková,
sociální pracovníce

ONKO ISIS Opava

Květinový den se u nás v Opavě myslím vydařil, přestože v tento den chodila spousta studentů prodávajících pastelky nebo vybírajících na poslední zvonění, takže někteří lidé byli nevrlí a neměli chuť přispívat. Ale to nás neodradilo od prodeje a celkem se nám zadařilo. Bohužel někteří neodhadli objednané zboží, a tak se několik desítek květin vracelo. Kytičky letos byly kvalitnější a poškozené jsme neměli. Střední zemědělská škola, která se letos poprvé prodeje zúčastnila, prodávala kytičky levněji než za 20 Kč. Skutečnost jsem projednala se zástupkyní školy, a tak napoprvé je nutno jim to promítnout. U jiných nám průměr vycházel až na 27 Kč, a tak se to vyrovnalo. Letos jsme neměli žádné potíže s bankou ČSOB. Vše probíhalo průběžně a ihned nám zpracovávali pokladny. Taktéž agentura ARCADIA pracovala výtečně. Kurýr nám v pořádku předal balíky a nebyl ani problém s odesláním zásilky.

Můžeme konstatovat, že letošní sbírka dopadla i přes celkovou náladu ve společnosti nad očekávání dobře. Rádi bychom si přáli, aby v příštím roce sbírky byla situace v našem zdravotnictví lepší, a to jak pro nás onkologické pacienty, tak i pro ostatní zdravou populaci.

Přejeme Vám i všem, kteří se podíleli na celé akci, hodně krásných dnů plných sluníčka a pohody.

Marie Laníková, předsedkyně

LPR Náchod

O Českém dnu proti rakovině v Náchodě jsme se dozvěděli z Náchodského deníku, kde vyšla reportáž pod názvem: **Kdo si koupil měsíček lékářský, pomohl v boji s rakovinou.**

Do škol z Náchodska, Broumovska a části Trutnovska vyšlo do ulic celkem 256 dobrovolníků a nabízeli 12.800 kytiček. V Polici nad Metují vyšli studenti do ulic už v osm hodin ráno. Za hodinku byly kytičky pryč, i když se studenti setkali také s odmítnutím.

Peníze, které se vyberou, jsou vždy účelně využity. V minulých letech náchodská Liga proti rakovině věnovala peníze, které získala za prodej kytiček pro svoji činnost, hospicu Anežky České v Červeném Kostelci, dětské onkologii v Brně a Rehabilitačnímu centru Causa v Náchodě. V loňském roce se v Náchodě vybralo 270 tisíc korun, letošní výsledek bude znám později.

Jak uvádí redaktorka deníku Věra Sýkorová, sbírka je zaměřena letos na prevenci kolorektálního karcinomu, ale i na výchovu ke zdravému způsobu života v rodině a na prevenci před rizikovými faktory, které se významně podílejí na nádorových onemocněních.

Slunečnice Olomouc

Už od rána se na nás usmívalo sluníčko. Děvčata měla vaky i kytičky připraveny a vyrazila do ulic, do podniků i do kanceláří. Vše zásluhou místopředsedkyně klubu Karly Halouzkové, která vše připravila a řídila. Měly jsme 4.000 kytiček a skoro všechny jsme prodaly. Finanční výnos zjistíme později. V ulicích jsme se setkaly s různým pří-

stupem občanů. Překvapivě mezi zájemci bylo tentokrát hodně mužů. Jen nás mrzelo, že propagace naší akce využily i jiné organizace a současně s námi byly v ulicích dvojice vybírající příspěvek na postižené děti. Několikrát osloveným občanům to muselo být divné. Tyto dobročinné akce by si zasloužily koordinaci. Ale přesto jsme měly z našeho výsledku dobrý pocit a snad to bude přínosné i pro naši plodnou a naši činnost.

Jiřina Řehořová

SZP Šumava Klatovy

Letos jsme se opět rozhodli podpořit společně s našimi členy Český den proti rakovině a přihlásili jsme se k jeho realizaci. Účelem sbírky byla pomoc získat finanční prostředky na nádorovou prevenci, zlepšení života onkologických pacientů i na podporu onkologické výchovy, výzkumu a vybavení onkologických center.

Do letošního, 13. ročníku této akce se zapojilo celkem 7 našich základních organizací Svazu zdravotně postižených Šumava: ZO Klatovy – tělesně postižení, ZO Klatovy – vnitřně postižení, ZO Strážov, ZO Nýrsko, ZO Švihov, ZO Plánice a ZO Kolinec, které měly k dispozici 10 zapečetěných vaků a 1.000 květinok. Ve Strážově a Klatovech dokonce prodaly dalších 50 květinok navíc. ZO Železná Ruda Český den organizovala samostatně a prodala 400 květinok.

Při prodeji jsme neměli žádné vážné problémy s občany, jen někteří jedinci posílali naše členy na sociální odbor. Zřejmě nepochopili smysl a účel květinové sbírky v boji proti rakovině. Je jen škoda, že během měsíce dubna se už konalo několik jiných sbírek, které tak trochu ovlivňují zažitou letitou květinovou sbírku. Občané si pak kytičku nekoupí, a někteří si dokonce zapíchli do klopy kytičku z minulých let s jinou barvou stužky.

Domníváme se, že sbírky, zejména na zdravotní účely, by měly být rozděleny a postupně povoleny během celého roku, a ne aby se soustředily do jednoho či dvou měsíců. I přesto jsme rádi, že náš Svaz Šumava Klatovy

prodejem kytiček a předáním letáčků s informací o prevenci karcinomu tlustého střeva přispěl k úspěchu Českého dne a pomohl i v boji proti rakovině.

Vlasta Kučerová, místopředsedkyně

FIT-ILCO ČR

Svatý Petr zřejmě drží nad těmi, kdo roznášejí žluté kvítky naděje, svou ruku. Nepršelo, a i když bylo chladněji, byl pěkný den. Letos se naši členové zúčastnili prodeje květin a rozdávání letáček ve větší míře než v minulých letech, vždyť téma prevence rakoviny tlustého střeva se jich osobně týká. S kolorektálním karcinomem má osobní zkušenost více než 50 % stomiků a s onkologickým onemocněním dvě třetiny z nich. Proto si vzali propagaci za svůj úkol. Toto téma otevřeli už na 10. veletrhu neziskových organizací, který se konal 24. dubna v Praze. I tam už jsme propagovali Květinový den.

Řada našich členů vyšla ve středu 13. května do ulic už po šesté hodině ráno. Lidé spěchající do práce se květinou rádi zdobili, zejména ženy a mládež. Mužů tolik nebylo. Často odpovídali na nabídku – já vím – a spěchali dál. Ti muži, kteří si květinu koupili, si ale často odmítli vzít leták. Snad si mysleli, že se jich problém netýká. Jak krátkozraké!

Většina květin se přestěhovala na klogy občanů už během dopoledne. Já sama jsem už před osmou hodinou ranní měla o 150 kvítků méně a zbytek zmizel velmi rychle při odpoledním návratu lidí z práce. Mnozí z nich byli potěšeni, že i odpoledne na ně kytičky ještě zbyly.

Marie Ředinová, předsedkyně

ONKO AMAZONKY Ostrava

Je středa – 13. květen. Svítí sluníčko, je krásně a naše členky Amazonky společně se studenty z gymnázií, všichni oblečení do zářivých žlutých triček, oslovují ostravské občany a nabízejí jim už tradiční žlutý kvítek – tentokrát s hnědou stužkou. Kvítek měsíčku lékařského se už za ta léta stal symbolem prevence v boji proti rakovině.

Musím přiznat, že během dne zavládla spokojenost v našich srdcích. Lidé si kvítek s ochotou kupovali a mnozí se svěhovali se svými problémy a hledali vhodné kontakty na eventuální vyšetření. Zřejmě i letáček letos lidi oslovil.

V podvečer jsme se všechny shodly na tom, že to byl úžasný den, že se nám Český den proti rakovině vydařil a že se nám podařilo vzbudit o tuto problematiku mezi lidmi zájem. Teď už jen budeme čekat na výsledky u ČSOB. Ještě večer jsme naši nástěnku ozdobily dalším kvítkem a měsíček s hnědou stužkou přibude i v mnoha domácnostech, neboť se stal i sbírkovou záležitostí. Snad i ta letošní akce přispěje alespoň maličko ke snížení výskytu tohoto onemocnění u nás.

*Jana Líbařová,
koordinátora akce*

MAMMA HELP Pizeň

Letos jsme se účastnily prodeje kytiček měsíčku lékařského během Českého dne proti rakovině už potřetí. Na nejméně frekventovanějších místech centra Plzně jsme potkávaly desítky mladých lidí ve žlutých tričkách, nabízejících občanům města žluté květiny.

Nás mammahelppek bylo letos proti minulým letům bohužel daleko méně, ale snažily jsme se ze všech svých sil. Mnozí lidé letos květinu odmítali, ale našlo se hodně těch, kteří zakoupením kvítku přispěli na boj proti rakovině. Všem jim děkujeme!

Marcela Špánková, koordinátorka

LYMFOM HELP Praha

Naše sdružení letos prodalo 1.400 kytiček, což nás velmi potěšilo. Počasí nám tentokrát přálo, a tak si lidé kupovali květinu. Pohybovali jsme se u vchodů do metra, kudy prochází hodně lidí. Naši členové také prodávali kytičky ve Voticích a na Kladně.

Většina lidí reagovala velmi pozitivně a sami vyhledávali možnost podpořit celorepublikovou akci zakoupením kytičky.

*

V tuto chvíli neznáme ještě celkový výsledek sbírky, ale **k 10. červnu bylo na kontě sbírky 13.751.000 Kč**. Dnes mají ještě ti, kteří kytičku nezískali, možnost přispět prostřednictvím DMS Květ 87777. Konečné výsledky letošní sbírky přineseme v podzimním čísle Zpravodaje.

ČEŠI DRŽÍ SVĚTOVÝ PRIMÁT

Lidé starší padesáti let si mohou každoročně bezplatně zjistit, zda nemají rakovinu tlustého střeva nebo konečníku. Pojišťovny vyšetření na přítomnost krve ve stolici dosud hradily jednou za dva roky.

Od 1. července dochází ke změně tohoto intervalu na jeden rok. Tuto změnu vyvolala nelichotivá statistika českého světového primátu v karcinomu tlustého střeva u mužů.

Změní se financování screeningových

programů a přibudou lékaři, kteří budou nabízet příslušný test. Ve druhé polovině roku by mělo být – podle slov ministryně zdravotnictví – více peněz na včasnou a kvalitní prevenci střevních nádorů. Pojišťovny budou klást i větší důraz na kolonoskopii, která spolehlivě identifikuje sebemenší změny ve střevě, byť by pacient neměl žádné obtíže. Vyšetření může být každý, kdykoliv o to požádá.

Rakovinou střeva u nás ročně onemocní 4.500 mužů a 3.300 žen. Podle slov

odborníků se na této skutečnosti především podepisuje tradice české kuchyně, knedlíky, omáčky, ale i tradice zabijaček. Vědci hovoří i o nežádoucí genetické zátěži.

K těmto otázkám jsme přinesli v minulém Zpravodaji článek profesora MUDr. Přemysla Friče, který podrobně rozebírá celou situaci. Proto se kolorektální karcinom stal i hlavní otázkou prevence rakoviny při letošním Českém dnu proti rakovině.

NEBOJTE SE SCREENINGU

Vzhledem k tomu, že v naší republice se stále zvyšuje výskyt kolorektálního karcinomu, byl u nás zahájen Národní program screeningu. V Endoskopickém centru v Nemocnici u Milosrdných bratří v Brně každým rokem diagnostikují velký nárůst nádorů střev a konečníku.

Obavy z vyšetření nejsou na místě. Jde o běžné nebolestivé vyšetření, které

spočívá v odběru vzorku ze stolice, které si provede pacient sám doma v klidu. Při vyšetření vzorku se odhalí i skryté krvácení ve střevu a může být včas provedeno další vyšetření nebo zahájena léčba. Podklady k tomuto vyšetření včetně „psaníčka“ vám vydá praktický lékař. Nárok na toto vyšetření mají všichni občané bez rozdílu

zdravotního stavu od 51 let bezplatně. Chcete-li žít v klidu a bez obav z možného onemocnění střev, neváhejte toto vyšetření podstoupit pro včasné zachycení případně rakoviny tlustého střeva či konečníku.

I tady ono slovo VČAS hraje důležitou roli!

Věra Svojsíková

Endoskopické centrum NMB Brno

NOVÁ METODA LÉČBY NÁDORŮ

Přednosta Onkologické kliniky VFN v Praze prof. MUDr. Luboš Petruželka poskytl tisku informace o nové metodě nádorové léčby. Rozhovor pro Boleslavský deník pro naše čtenáře přetiskujeme.

V čem spočívá biologická léčba?

„V pozadí této léčby je fakt, že se podařilo zmapovat lidský genom. Víme, kudy vedou cesty zhoubného signálu, který probíhá v nádorové buňce a který vede k jejímu bujení. Díky tomu jsme schopni do konkrétních struktur buňky zasáhnout a tím zabránit přenosu daného signálu. Ale ani teď tomu neumíme ještě stoprocentně zabránit, ovšem trend tu již je.“

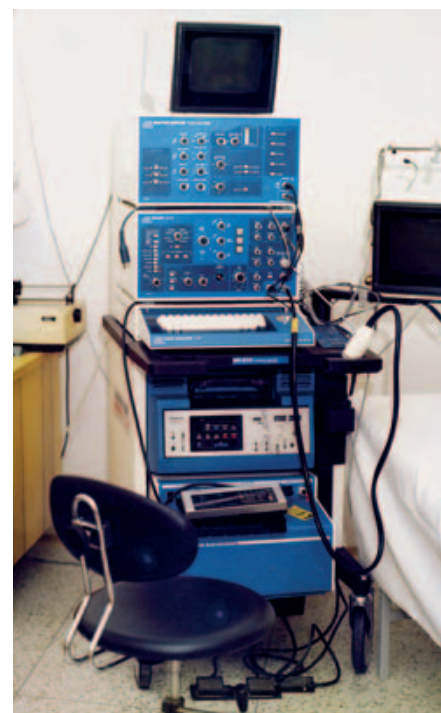
Jak bioléčba působí na nádorové buňky, likviduje je?

„Spíše zabrzdí dráhy zmíněného přenosu. Buňka poté buď sama zanikne, nebo se zastaví její dělení. U pokročilejších nemocí se celý proces spíše zabr-

dí a u dlouhodobé léčby jsme schopni nádor kontrolovat. Plné vyléčení bude možné jen u časných stadií. U pokročilejších stadií je tolik zhojných drah, že to nejsme schopni úplně vyléčit.“

Jaký je rozdíl bioléčby ve srovnání s klasickou chemoterapií?

„U bioléčby se neseťkáváme s tím, co je běžné u konvenční chemoterapie, totiž s úbytkem bílých krvinek, se zvýšením rizika infekcí, s pocíty nevolností a pocíty na zvracení, s vypadáváním vlasů a podobně. U bioléčby ale může dojít ke zvýšení krevního tlaku. Ovšem chemoterapie hraje stále svoji roli a velmi často se s biologickou léčbou kombinuje. Je pravděpodobné, že zaváděním nových léků se chemoterapie nebude užívat tak často, ale jsou některé typy nádorů – třeba nádory varlat –, kde chemoterapie dovede úspěšně léčit a vyléčit. V současné době bioléčba určitě chemoterapie nedovede nahradit.“

Jaká onkologická onemocnění jsou vhodná pro biologickou léčbu?

„Kromě poruch krvevotvorby ji lze užít u karcinomu prsu – má to ovšem určitá omezení. Nádor musí splňovat určité

molekulární předpoklady. Tuto léčbu lze užít i při nádorech tlustého střeva a konečníku, ale opět jen u určitého procenta těchto nádorů. Nadějně se vyvíjí léčba nádorů plic a nádorů ledvin. Tam je účinnost chemoterapie prakticky nulová.”

Jak se biologické léky aplikují?

„Záleží na daném léku a těch je dnes celá řada. Ty, které působí na buněčnou strukturu, je nutno aplikovat nitrožilně. Doba aplikace je různá. Může být jednou za tři týdny, což je pro pacienty přijatelné a léčba je ambulantní. Jiné léky je možno podávat ústy – například u nádorů ledvin. Ovšem nelze říci, že by v budoucnu došlo pouze k podávání léku ústy.”

Jak dlouho trvá taková léčba?

„U zajišťovací léčby karcinomu prsu trvá optimální léčba jeden rok. U chemoterapie je to šest měsíců. U onemocnění,

kde jsou postiženy i vzdálené orgány, jako játra či kosti, se léčba provádí dlouhodobě s různými přestávkami. Většinou se postupuje až do doby, kdy onemocnění přestane být na léčbu citlivé.”

Jaké jsou náklady na léčbu a jaký je podíl pacienta?

„Zatím je vše hrazeno ze zdravotního pojištění, protože jde o velmi nákladnou léčbu. Otázkou je účast pacienta, protože ceny u biologické léčby se pohybují od 40 do 80 tisíc korun měsíčně, což je dáno také tím, že vývoj léků je dlouhodobý a velmi náročný.”

Je biologická léčba úspěšnější než konvenční?

„Určitě. Vyšší účinnost je dána tím, že se užívá léčba na jasně definovaný nádor. Například kombinace chemoterapie s bioléčbou u karcinomu prsu vykazují o 30 % vyšší účinnost oproti samotné chemoterapii. Samostatná bioléčba se

užívá při karcinomu ledvin a může nemoc na určitou dobu zastavit, stejně je to i u tlustého střeva. U nádorů plic je tato léčba srovnatelná s chemoterapií, ale má lepší profil nežádoucích účinků. Vedeme přesné registry lidí, kteří touto léčbou byli nebo jsou léčeni v současné době. Jde o stovky pacientů asi jsme už přesáhli jeden tisíc.”

ÚSPĚCH ČESKÝCH VĚDCŮ

Dubnový prestižní časopis *Clinical Immunology* zveřejnil ohromný úspěch vědců motolské nemocnice. Podařilo se jim vyrobit vakcínu, která dovede zastavit rakovinu. První úspěš-

né krůčky viděli lékaři pod mikroskopem, pak přišly i úspěchy při pokusech v laboratoři na lidských buňkách a uspokojujivé byly i výsledky dosažené u prvního pacienta.

Novou vakcínu vyrábějí v superčistých laboratořích motolské nemocnice. Přednostka Ústavu imunologie motolské nemocnice a 2. lékařské fakulty UK MUDr. Jiřina Bartůňková uvedla, že v současné době připravují žádost pro klinické zkoušení. Jde o unikátní metodu, na které pracovali plných deset let. Prvním pacientem byl zaměstnanec, kterému lékaři s rakovinou prostaty už nedávali žádnou naději. Po ročním léčení se podařilo jeho stav stabilizovat a došlo k tomu, že se nádor dál nerozvíjí.

Vakcína podle dosud provedených studií u nás i ve světě zabírá na řadu nádorů. Jde o léčbu melanomu, leukémie, vaječnicků, střev, a to zejména těch případů, kdy se nemoc vracívá.

Jde o to, že při terapii v onkologii se obvykle většina nádorových buněk zlikviduje, ale přesto jich občas nepatrné množství zůstane a z nich se po čase může vyvinout nový nádor. Když toto hrozí, je možné začít s léčbou vakcínou.

Vakcína se tvoří z vlastního nádoru

Smyslem této léčby je naučit buňky, jak rakovinu rozpoznat. Proto se pro každého pacienta musí připravit speciální

vakcína z jeho vlastních buněk a jeho vlastního nádoru.

Od nemocného pacienta se odeberou krevní buňky a část nádoru. Z buněk se vypěstují specifické buňky, které mají tu vlastnost vyhledávat nádor, a v téže zku-mavce se pak smíchají s nádorem. Po-mocí chemických látek se dosáhne to-ho, že buňky začnou s nádorem bojovat. Nádor sice zcela nezničí, ale prstencovitě jej obklopí a nedovolí mu, aby se dál rozvíjel. Tak se stav pacienta stabilizuje.

Ohromnou výhodou je, že léčba nemá žádné vedlejší účinky jako chemoterapie, která zasahuje nepříznivě do orga-nismu. Pacient nehubne, neztrácí vlasy ani mu nebývá špatně.

Na podobném principu se vyrábějí vakcíny proti rakovině i v některých ev-ropských státech. U nás jsou motolší lékaři a vědci první.

Podarí se léčit nevléčitelné?

Výroba vakcín je velmi náročná. Pod-mínkou jsou nejen superčisté laborato-ře, ale i časová náročnost. Zatím se da-ří vyrobit jednu vakcínu za týden. Podle slov přednostky ústavu jsou schopni vyrobit padesát vakcín za rok, při zvý-šeném tempu by to mohl být dvojná-sobek. Podstatné však je, že výzkum je v takovém stadiu, kdy výroba vakcíny by mohla běžet ve velkém. Dosud ji brzdí kapacita laboratoří a omezené finanční prostředky.

Byla zahájena jednání s biotechnolo-gickou firmou, která by mohla ve vý-robě vakcíny pokračovat ve větším počtu. Ovšem podmínkou je zcela nadstandardní vybavení, neboť do su-perčistých prostor může vědec či vý-zkumník pouze ve speciálním nepro-pustném obleku.

Jedna vakcína vystačí pacientovi na celý rok. Injekce se aplikují po šesti týdnech a roční léčba přijde asi na sto tisíc korun. Možná že se částka zdá na první pohled hodně vysoká, ale ně-keré druhy injekcí v biologické léčbě jsou mnohem dražší. Samozřejmě že v jednání je dnes už i návrh, aby výlohy za léčbu nádorovou vakcínou hradily zdravotní pojišťovny.

Nutno poznamenat, že na tuto léčbu se nemohou pacienti hlásit sami. Podle slov MUDr. Jiřiny Bartůňkové, přednost-ky ústavu, chtějí do léčby zahrnout pře-devším pacienty s nádory po klasické léčbě, u nichž se podle zkušeností onemocnění vrací. Tam je velká šance na nejvyšší účinnost vakcíny. V plánu je i zaměření na dětské nádory, zejména neuroblastom, který se zatím málokdy podaří vyléčit

KOMPLEXNÍ ONKOLOGICKÁ CENTRA

V souvislosti s Národním onkologic-kým programem byla vytvořena komplexní onkologická centra, kde je zajištěna maximální péče pro všechny pacienty.

Přinášíme přesný seznam, adresy i tele-fonická spojení podle krajů.

Praha a Středočeský kraj

KOC Fakultní nemocnice v Motole
V Úvalu 84, 150 06 Praha 5
Tel.: +420 24 434 700-1

KOC Fakultní nemocnice na Bulovce
ve spolupráci s Všeobecnou fakultní

nemocnicí a Fakultní Thomayerovou
nemocnicí s poliklinikou
Budínova 2, 180 81 Praha 8
Tel.: +420 283 840 990

Jihočeský kraj

KOC Nemocnice České Budějovice, o.z.
B. Němcové 585/54
370 87 České Budějovice
Tel.: +420 387 878 001

Ústecký kraj a Karlovarský kraj

KOC Masarykovy nemocnice
v Ústí nad Labem, o.z.
V Podhájí 21, 401 13 Ústí nad Labem
Tel.: +420 477 113 260, +420 477 113 291

Plzeňský a Karlovarský kraj

KOC Fakultní nemocnice Plzeň
Alej Svobody 80, 304 60 Plzeň
Tel.: +420 377 103 727

Liberecký kraj

KOC Krajské nemocnice Liberec, a.s.
Husova 10, 460 63 Liberec
Tel.: +420 485 312 639

Královehradecký kraj

a Pardubický kraj

KOC Fakultní nemocnice
Hradec Králové
Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové
Tel.: +420 495 832 1833

Kraj Vysočina

KOC Nemocnice Jihlava, p.o.
Vrchlického 59, 586 33 Jihlava
Tel.: +420 567 157 151

Jihomoravský kraj

KOC Masarykova onkologického
ústavu v Brně ve spolupráci s Fakultní
nemocnicí Brno a Fakultní nemocnicí
u svatě Anny
Žlutý kopec 7, 656 53 Brno
Tel.: +420 543 132 450

Olomoucký kraj

KOC Fakultní nemocnice Olomouc
I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc
Tel.: +420 588 444 295

Zlínský kraj

KOC Krajské nemocnice
T. Bati, a.s., Zlín
Havlíčkovo nábřeží 600, 762 75 Zlín
Tel.: +420 577 552 344

Moravskoslezský kraj

KOC Fakultní nemocnice s poliklinikou
Ostrava
17. listopadu 1790, 708 52 Ostrava
Tel.: +420 597 373 493

KOC Nový Jičín
Máchova 30, 741 01 Nový Jičín
Tel.: +420 556 794 111

PRAGOMEDICA

Na pražském výstavišti v Holešovicích byl ve dnech 21.–24. dubna 2009 uspořádán už 31. ročník mezinárodního zdravotnického veletrhu PRAGOMEDICA a 13. ročník výstavy pro zdravotně postižené NON-HANDICAP. Tato tradiční přehlídka se uskutečnila navzdory požáru, který v loňském roce postihl levé křídlo paláce. Pořadatelům se podařilo vybudovat provizorní zastřešení, a tak výstava NON-HANDICAP předvedla mnoho moderních pomůcek, ale i výrobků, které handicapované osoby vytvořily. Také zdravotnický veletrh se představil moderními diagnostickými přístroji, ale i zařízeními pro rehabilitaci a wellness centra. Liga měla už tradičně na veletrhu svůj stánek, kdy byly k dispozici veškeré naše tištěné materiály, které se těšily pozornosti. Návštěvníci si s velkým zájmem odnášeli především jednu z našich nejnovějších publikací **Onkologie pro laiky** a velmi oceňovali to, že ji

dostávají zdarma. Náš stánek navštívili i mimopražští lékaři, a jak už je zvykem, i studenti středních a zdravotních škol. Službu ve stánku obstarali členové výboru a sekretariát. Zodpověděli poměrně hodně otázek týkajících se naší činnosti, možnosti kontaktů na naše kolektivní členy, dotazy se týkaly Čes-

kého dne proti rakovině nebo Centra preventivní a následné onkologické péče.

Během veletrhu se rozdalo na deset tisíc publikací týkajících se jak různých onkologických diagnóz, tak i prevence, výživy a zdravého životního stylu.

(křt)

EVROPSKÝ DEN MELANOMU

Letos už potřetí dermatologové Fakultní nemocnice Královské Vinohrady pod vedením prof. MUDr. Petra Arenbergera, DrSc., po dva dny ve speciálním stanu na Václavském náměstí v Praze zdarma vyšetřovali občanům kůži se zaměřením na výskyt kožních nádorů. Lékaři vyšetřením optickým a digitálním dermatoskopem posuzovali mateřská znaménka zejména tam, kde jich na kůži bylo větší množství. Těm, kteří mají větší počet mateřských znamének nebo mají anamnézu melanomu pokrevních příbuzných či nižší fototyp kůže, lékaři doporučují pravidelné samovyšetřování kůže a jednou do roka pravidelnou návštěvu kožního oddělení.

Je třeba zdůraznit i ochranu vhodnými krémy, zejména pokud občan odjíždí na jih k moři. Krémy s faktorem 6–15 jsou dnes už považovány za nízkou ochranu. Rizikovým jedincům se doporučují krémy s faktorem 50+.

Dnes k běžnému standardu patří krémy, které obsahují fotoprotekci kolem 15, což přispívá i k ochraně kůže proti stárnutí vlivem ultrafialového záření.

Pro děti se dnes už vyrábí speciální plážové oblečení, které se k nám dováží. Informace najdete na www.plazoveobleceni.cz.

Že byl o toto vyšetření po oba dny 27. a 28. dubna veliký zájem, dokazují nejen naše obrázky, ale i výsledky, které jsme z vinohradské kliniky dermatologie obdrželi:

Celkem lékaři vyšetřili 1.567 návštěvníků. Oproti loňskému roku to bylo o celé tři stovky více. U 72 lidí byl objeven zhoubný kožní nádor. Z toho bylo 11 melanomů, které představují nejagresivnější

formu kožního nádoru, 8 spinaliomů a 57 bazaliomů. Nejmladší pacientce s diagnostikovaným melaninem bylo 28 let.

„Letos jsme stan organizovali už po třetí a těší mě, že si k nám našlo cestu opět více lidí. Oproti loňsku jsme letos zaznamenali pouze 11 případů této nejtěžší formy rakoviny kůže. Rád bych věřil, že je to důsledkem zodpovědnějšího chování lidí ke svému zdraví. Stan k němu vybízí, varuje před riziky a upozorňuje na nutnou prevenci. Pozitivně vnímám i to – dodal profesor MUDr. Petr Arenberger, DrSc. –, že mezi návštěvníky stanu bylo více mladých lidí. Právě na mladou generaci se v poslední době více zaměřujeme, protože škody, které si napácháme na své kůži v mládí, se nejspíše ve stáří zaručeně projeví.“

(red)

VĚDCI OBJEVILI VINÍKA RAKOVINY KŮŽE

Vědci zjistili, že gen označovaný jako BRAF může zapříčinit zhoubné bujení poté, co kůže byla vystavena nadměrnému slunečnímu záření. Objev byl publikován ve vědeckém časopise *Cancer Cell*. Vědci zjistili, že mnoho pacientů s melanomy má tento gen poškozený.

Nedovedli však stanovit, zda jeho poškození je příčinou nebo následkem onemocnění.

Některé farmaceutické firmy už začaly hledat protilátku, která by eliminovala

účinky proteinu produkovaného genem BRAF.

Britským vědcům z Institutu pro výzkum rakoviny se podařilo vyřešit otázku, zda byl dříve poškozen gen, nebo zda jsou jeho změny výsledkem bujení nádoru. Dokázali, že mutace genu BRAF je na počátku řetězce událostí, který vede ke vzniku melanomu. Poškození genu BRAF je prvním krokem vedoucím k procesu vzniku nádorového onemocnění. Toto zjištění by mohlo vést k efektivnější léčbě, domnívá se Ri-

chard Maraise, hlavní autor celé studie. Velké naděje jsou v tuto chvíli upřeny na vývoj léku, který by byl zaměřen na konkrétní gen a byl by schopen genetický mechanismus opravit.

Melanomy sice nepatří k nejčastějším nádorovým onemocněním kůže, ale jsou nejčastější příčinou úmrtí, protože poměrně v krátké době vznikají metastázy, zasahující další životně důležité orgány. Odborníci varují před nadměrným sluněním, které je vzhledem k typu pokožky vysokým rizikovým faktorem.

ČESKÉ DĚTI JSOU PREMIANTY V KOUŘENÍ

České děti patří do absolutní světové špičky v množství vykouřených cigaret – uvedly to *Lidové noviny* 6. května 2009 s odvoláním na zveřejněný průzkum Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

23 % českých dívek ve věku patnácti let pravidelně kouří. Podle průzkumu z let 2005 a 2006 je v Česku nejvíce mladistvých kuřáček hned po Rakousku. Mezi chlapci obsadila naše republika čtvrté místo.

Jak zdůraznil na tiskové konferenci profesor Dienstbier, je to dáno celkovou atmosférou ve společnosti, která kouření u mladistvých stále nepovažuje za dostatečně vážný problém. Podle sdělení MUDr. Hany Sovinové ze Státního zdravotního ústavu počet dětských kuřáků přece jen mírně klesá, neboť v roce 2002 kouřilo přes 30 % osmnáctiletých dívek a 20 % chlapců.

Jak tento zlovyk odnaučit?

Světová zdravotnická organizace i Mezinárodní unie proti rakovině doporučují začít s programy prevence od nejútlejšího mládí. V tomto smyslu vznikl v roce 1998 projekt „**Já kouřit nebudu a vím proč**“, jehož koordinátorkou je od jeho začátku Alžběta Palatinová.

Jaký byl rok 2008?

„Myšlenka začít s preventivním programem už v mateřských školách se uká-

zala jako správná. Vždyť i malým dětem přejeme při různých příležitostech hodně zdraví, a přitom nestačí říct, že zdraví je jen to, když nejsi nemocný, ale ptát se, poukazovat, rozebírat pojmy a přibližovat jejich obsah dětskému chápání.

Kouření je jednou z nástrah, kterou mají děti od malička neustále přímo před očima. Cílem našeho projektu je především preventivní nekuřácká výchova dětí a působení na ně tak, aby s kouřením vůbec nezačínaly a navíc prosazovaly ochranu nekuřáckých protikuřáckým.

Vycházíme z psychologického poznání, že právě předškolní věk je podstatný pro formování a rozvoj osobnosti. Snažíme se, aby si děti prostřednictvím her, povídání, poslechem i dalšími činnostmi uvědomovaly samy sebe, své postavení, svoji úlohu, a to nejen ve škole,

ale i v rodině. Proto se snažíme svůj program realizovat také ve spolupráci s rodinou, s pochopením i souhlasem rodičů.

Na tento program získala Liga od MŠMT akreditaci, což nám umožňuje proskolovat i pedagogické pracovnice, které mají o tuto problematiku zájem.

V loňském roce 2008 přibýlo dalších 21 mateřských škol, které projevíly zájem o náš protikuřácký program. Jsou to školky z Příbrami, Votic, Sibřiny, Mníšku pod Brdy, Slaného, Brumovic, Jihlavy, Liberce, Kolince, Chvalšín, Stařeče, Myslibořic, Klinec, Velhartic, Okrouhlic, Zbraslavi a Košíř.

Od roku 1999 se nám podařilo navázat spolupráci s 960 mateřskými školami včetně dětských domovů, speciálních škol, s hygienickými stanicemi, pedagogicko-psychologickými poradnami, pedagogickými centry, se dvěma

dětskými odděleními v nemocnicích, středisky podpory zdraví, speciálními mateřskými školami, církevní a křesťanskou školkou a středními pedagogickými školami. Do projektu se zapojilo více než 41 tisíc dětí.

Přesto jsou místa, kde se naše myšlenka zatím neuchytila – okolí Českých Budějovic, Strakonice, Karlových Varů,

Znojma, Uherského Hradiště, Jesenice, Rakovnícko a oblast Litoměřicka.

Nový školský zákon umožňuje zpracování konkrétního školního vzdělávacího programu, který je dokumentem konkrétní mateřské školy. Náš protikuřácký program pomáhá dětem při získávání základních kompetencí. Liga proti rakovině všem, kteří projeví o program

zájem, zdarma zasílá veškeré materiály i metodiku.

Čím dříve dítě pochopí, že kuřáctví je škodlivé a nenormální, tím větší bude šance, že si už v dětství vytvoří zdravé návyky, které je budou provázet i v dospělosti, a nestane se v dospělosti kuřákem.

Alžběta Palatinová

NORMÁLNÍ JE NEKOUŘIT

Nekuřácký program byl vypracován i pro žáky základních škol.

Program „Normální je nekouřit“ vyplňuje dosavadní mezeru v edukačním působení na české děti, kdy pro mladší školní věk (7–11 let) dosud souvislý program nebyl vytvořen. Program přispívá k postupnému formování postojů, výchově k hodnotám, jako je zdravý život, a to od odpovědného přístupu dětí ke svému zdraví a zvyšování znalostí přes ovlivňování pozitivních postojů ke zdravému způsobu života (zdravá výživa, dostatek pohybu i odpočinku, duševní pohoda), k získávání poznatků a dovedností, jak si chránit své zdraví (včetně ochrany před pasivním i aktivním kouřením, užíváním drog atd.), až po konkrétní chování v každodenním životě.

Cílem programu je podpora a vědomá volba chování podporujícího zdraví. První etapa pro 1., 2. a 3. ročník navazuje na programy mateřských škol a druhá etapa pro 4. a 5. ročník je napojena na program „**Kouření a já**“ ur-

čený pro druhý stupeň základních škol (6.–9. třída). Nabízí tak současně s programy pro střední školy **možnost souvislého kurikula protikuřácké výchovy pro děti ve věku 5–18 let**. Zaměřuje se na primární protidrogovou prevenci, **primární onkologickou prevenci** i prevenci kardiovaskulárních onemocnění především důrazem na nekouření, správnou výživu a dostatek pohybu, tedy na nejobecnější prevenci.

Realizace programu

„Normální je nekouřit“ v roce 2008

Projekt v roce 2008 pokračoval **vyvozením nového programu pěti lekcí pro 4. ročník** základní školy, jeho realizací a **ověřením efektivity v pilotní studii na 10 školách v Brně**. Nekuřácký způsob života je prezentován v kontextu s ostatními zásadami zdravého životního stylu (zdravá výživa, osobní hygiena, psychické zdraví, tělesná aktivita). Dále se program rozšiřuje o znalosti z historie kouření ve světě, poznání vlastního těla a jeho fungování, formo-

vání adekvátního sebepojetí, sebepoznávání a další informace o zásadách zdravé výživy, denním režimu a duševní i osobní hygieně. Součástí programu je část zaměřená na děti s pracovními listy, motivačními příběhy a úkoly. Část pro učitele popisuje metodiku k jednotlivým pěti lekcím. Tato metodika je otevřena dalším nápadům a dává možnost tvůrčího doplňování podle lokálních podmínek škol a tvůrčí invence učitelů, aby si adaptovali program přímo na míru ve své třídě, a program tak sami obohatili o své zkušenosti a přijali jej za svůj. Jsou zde připraveny i dopisy pro rodiče, neboť je kladen důraz na spolupráci a pozitivní vztahy s rodiči, bez jejichž součinnosti by byl program méně účinný.

Pozitivní dimenzí tohoto programu je zjišťování efektivity programu, jeho evaluace v každém postupném ročníku. Program a jeho ověřování je posuzováno jako dlouhodobé šetření. Děti stejné kohorty jsou sledovány po celou dobu působení programu, tj. po dobu 5 let od první do páté třídy. Program chce přispět k utváření hodnot, postojů a chování upřednostňujících zdravý životní styl. Jestliže se podaří zafixovat zdravý životní styl v dětském věku, bude větší pravděpodobnost, že dítě bude v dospělosti automaticky tento styl dodržovat. To je hlavním záměrem dlouhodobého působení komplexní výchovy ke zdraví ve školních vzdělávacích programech a ve školním oficiálním i skrytém kurikulu obecně. **Důležité je, aby výchova k nekouření byla vedena systematicky od mateřských škol přes základní až po školy střední a vysoké.**

Program Normální je nekouřit, který je programem onkologické prevence na 1. stupni ZŠ, se zaměřuje na:

- nekouření
- správné stravovací návyky a dostatečný pohyb
- ochranu před nadměrným sluněním
- podporu a udržování duševního zdraví.

Učitel si sám může provést hodnocení působení programu na děti formou evaluace a zpětné vazby využitím dotazníků, které uvádíme jak pro děti, tak i pro jejich rodiče. Hodnocení je možné realizovat jen v daném ročníku, nebo jej využít i pro dlouhodobé sledování dětí od 1. třídy, kdy s programem ve své třídě učitel začal.

Pro názornost uvádíme obsah jednotlivých pěti lekcí pro 4. ročník:

1. lekce

Téma: Kouření je závislost

Cíl: Žák umí vysvětlit, co je závislost

Pohádka: O závislosti

2. lekce

Téma: Sebepoznání, sebedůvěra, sebehodnocení

Cíl: Žák poznává sám sebe

Příběh: O pyšném veverčákovi

3. lekce

Téma: Rozhodování

Cíl: Žák přijímá uvážlivá rozhodnutí

Příběh: O Hubertovi a Vilíkovi

4. lekce

Téma: Pyramida zdravé výživy

Cíl: Žák zná zásady správné výživy

Příběh: Jak lidé stavěli pyramidy

5. lekce

Téma: Kouření ve světě, v České republice

Cíl: Žák zná důsledky kouření na zdraví a zásady prevence

Příběh: Fakta o kouření

V roce 2008 pokračovala také **širší ověřovací studie na 40 školách v celé ČR**, a to programem pro žáky 3. ročníků ZŠ. Byla ověřena efektivita programu na větším výzkumném vzorku účastníků (přibližně 700 respondentů) a program byl doporučen k rozšíření do běžné praxe škol, k zařazení do školního kurikula.

Program byl iniciován Ligou proti rakovině Praha a vytvořen Pedagogickou a Lékařskou fakultou Masarykovy univerzity Brno. Pilotní projekt pro 4. ročník byl finančně podpořen Ligou proti rakovině Praha. Širší ověřovací studie pro 3. ročník byla podpořena výzkumným záměrem PdF MU Brno s názvem „Škola a zdraví 21“ uděleným MŠMT

na období 2005–2010. Program byl akreditován MŠMT a podařilo se jej rozšířit do dalších škol. Byly realizovány semináře a setkání s výchovnými poradci, pedagogy, vychovateli, preventisty škol, zástupci zdravotních ústavů, hygienických stanic a zástupci městských úřadů, kde byla diskutována výše zmíněná problematika a učitelé byli proškoleni k vedení a užívání programu na svých školách (Nový Bor, Blansko, Pardubice, Nové Město nad Metují, Znojmo, Brno).

Program „Normální je nekouřit“ je rovněž prezentován na samostatných webových stránkách www.ped.muni.cz/normalnijenekouřit, kde je možno se seznámit s obsahem programu, materiály ke stažení, stránkami pro učitele, rodiče i děti a odkazy na zkušenosti z praxe.

V roce 2009 uzavřeme pětiletý projekt vytvořením a realizací závěrečných pěti lekcí pro děti 5. ročníku v pilotní studii. V roce 2010 pak bude ukončena i širší ověřovací studie v 5. ročníku a tím bude ukončena i II. etapa a bude provedeno závěrečné zhodnocení efektu celého programu.

*PhDr. Mgr. Iva Žaloudíková
Pedagogická fakulta MU Brno*

RADON A RAKOVINA DÝCHACÍCH CEST

Radon bývá uváděn jako jedna z příčin vzniku rakoviny dýchacích cest. Kdo a kdy doložil a prokázal, že je to opravdu tak? Proč jde o závažné zdravotní riziko u obyvatel a jak velké je toto riziko? Do jaké míry je tato příčina vzniku rakoviny plic srovnatelná s kouřením cigaret? Jaká je reakce občanů vystavených tomuto odstranitelnému riziku?

Pokusím se odpovědět na tyto otázky.

Trocha historie

– radon v uranových dolech

Začnu trochu obšírněji s odpovědí na otázku **kdo a kdy**. Začalo to podezřením před zhruba pěti sty lety, kdy lékaři v oblasti těžby stříbra v Krušných horách na německé i české straně, reprezentované Schneebergem a Jáchymovem, si povšimli nového typu nemoci horníků končící chrlením krve, ale se zcela jinými příznaky, než měly teh-

dy už známé souchotiny. Tuto chorobu popsal Agricola i Paracelsus a nazvali ji hornickou nemocí. V jiných dolech se tak markantně nevyskytovala. Na přesnou diagnózu musela tato choroba čekat až do poloviny 19. stol. – byla to rakovina plic, přesněji rakovina dýchacích cest. Záhy byla uznána i jako profesní choroba. Jako příčiny byly podezírány kouř či kouřové plyny, prach, rudy uranové (zejména smolinec, který zvěstoval smůlu, protože jakmile končily stříbrné rudy a převažoval smolinec, znamenalo to i konec výdělku, o uran tehdy nikdo nestál), rudy kobaltové a vizmutové, které se tam tehdy těžily. S objevem radioaktivity uranu v roce 1896 a objevem radonu v roce 1900 přibyla další dvě podezření, ale ke zdůvodnění rakoviny plic to nestačilo. Teprve v roce 1952 nezávisle na sobě akademik Běhounek a profesor Bale z Rochester University v USA přišli na to,

že tou škodlivou noxou není radon, který se jakožto inertní plyn v tělních tekutinách a tkáních celkem rovnoměrně rozpouští, ale produkty jeho přeměny, které jsou rovněž radioaktivní. Produkty přeměny radonu, dříve označované jako RaA, RaB a RaC, jsou totiž atomy kovového polonia, vizmutu a olova a ty se samy nebo nachytané na ae-

rosolové částice zachytí na povrchu dýchacích cest. Odtud ozařují bazální buňky epitelu a mohou spustit jejich zhoubný zvrat.

Problém současnosti – radon v obydlích

Stará záhada hornické choroby je již tedy rozřešena, a když se v dolech (i uranových) radon dostatečně vyvětrá, je možné výskyt této profesionální choroby udržet v přijatelné míře. Proč je tedy radon příčinou některých případů rakoviny plic u obyvatelstva? Je to způsobeno tím, že radon a jeho produkty přeměny se vyskytují rovněž v domech a bytech.

Uran je totiž obsažen v každé hornině, a tedy i v její zvětralé formě, po které chodíme a na níž si stavíme své domy. Uran se radioaktivně přeměňuje známou uranovou řadou až na stabilní olovo. Jedním z členů této řady je radon, který se dokáže částečně uvolnit z disperzní zvětraliny a nachází se pak v půdním vzduchu v transportní pohotovosti. Stačí špatná izolace domu od podloží (netěsnosti v jeho základech) a komínový efekt celého domu, zejména v zimě při topení, nasaje radon z podloží do domu, kde se rozptýlí. Před radonem není úniku, nachází se totiž i ve venkovním vzduchu (na úrovni zhruba 10 Bq/m³).

Koncentrace radonu v domech se pohybuje od desítek do statisíce Bq/m³ a závisí zejména na koncentraci radonu v půdním vzduchu, na kvalitě či nekvalitě vzduchotěsnosti domu vůči podloží a na intenzitě vytápění a větrání bytu. Na koncentraci radonu v bytě a době pobytu pak závisí úměrně i riziko vzniku rakoviny plic způsobené radonem u jednotlivých občanů. Kdo má vzduchotěsnou bariéru v základech a intenzivně větrá, má toto riziko nízké, ale nikoliv nulové. Naopak u špatně izolovaných domů a při nízkém větrání je riziko zvýšené až vysoké.

Velikost rizika

– studie a jejich výsledky

Koeficient rizika rakoviny plic způsobené radonem známe už po desetiletí. Pochází z epidemiologického vyhodnocení výskytu rakovin plic u uranových horníků zahájeného v 60. letech minulého století, a to jak v USA a Ka-

nadě, tak i v našich uranových dolech v době totalitní. Aby byla zvýšena statistická spolehlivost koeficientu rizika, byly později shrnuty výsledky asi jednácti epidemiologických studií. Přesto existovala značná nedůvěra, zda je možné výsledky o profesionální chorobě přenést na chorobu občanskou. Byly proto zahájeny epidemiologické studie výskytu rakoviny plic v oblastech s vyššími koncentracemi radonu. Rovněž v Česku byla v roce 1990 zahájena taková studie v oblasti Petrovicka u Sedlčan. Zjistilo se, že výsledky u horníků (tedy mužů ve věku fyzické zdatnosti vykonávajících těžkou práci) jsou téměř shodné s výsledky u obyvatelstva (tedy u mužů a žen v celém věkovém složení), pochopitelně po standardizaci na věk, námahu a dobu pobytu.

Jaká je tedy míra zdravotní újmy z radonu?

Podle zmíněných epidemiologických studií je koeficient rizika rakoviny plic způsobené radonem 0,0016 (Bq/m³)⁻¹ neboli relativní riziko vůči průměrnému riziku rakoviny plic ze všech příčin se u populace zvýší o 16 % při celoživotním pobytu v koncentraci 100 Bq/m³. Pokud je koncentrace radonu vyšší než průměrná (to je u 30 % populace Česka), je relativní radonové riziko vyšší než 16 %. Když v některé domácnosti překročí relativní riziko 50 % (to nastává při koncentraci radonu nad 625 Bq/m³), dá se mluvit o převažující příčinné souvislosti rakoviny plic s radonem, tedy o faktoru převažujícím ostatní rizikové faktory.

Možnosti řešení problému

Vzhledem k tomu, že radon nelze vnímat smysly, není vidět ani cítit a dá se zjistit jedině měřením prostřednictvím jeho radioaktivní povahy, je varování občanů před radonem obtížné. Rakovina plic způsobená radonem se nedá diagnosticky odlišit od rakoviny plic způsobené kouřením. Dokonce ani po smrti to nelze histopatologicky bezpečně rozlišit. Občané navíc toto riziko všeobecně podceňují. Je proto na státu, aby se problematika řešila, a to jednak **preventivně** u novostaveb, jednak **sanačně** u rizikových domů.

Od roku 1991 platí předpis, že nový dům by měl splňovat určitý standard i z hlediska koncentrace radonu. Jako tento

standard je stanovena koncentrace v obytných místnostech do 200 Bq/m³. Tuto podmínku stanoví dnes prováděcí předpis č. 499/2005 Sb. k tzv. atomovému zákonu č. 19/1996 Sb. (ve znění pozdějších úprav) a v souladu se starým i novým stavebním zákonem. Návod k dosažení tohoto cíle u novostaveb i starších domů poskytuje ČSN 73 0601 o ochraně staveb proti radonu.

Radon v České republice

Každoročně u nás dochází zhruba k 5.650 případům rakoviny plic. V celkové úmrtnosti 109.000 je tedy zastoupen 5,2 %. Průměrná koncentrace radonu v bytech ČR byla stanovena na 118 Bq/m³. Roční počet úmrtí na rakovinu plic, způsobených radonem v bytech, se tak dá odhadnout na 900 případů ročně, což znamená, že u 16 % rakovin plic je v naší republice příčinou domácí radon.

V Česku se průzkumem zjistilo, že ve 2 % domovního fondu (asi 32.000 domů, převážně rodinných) převyšuje koncentrace radonu 400 Bq/m³, což je dle výše uvedeného prováděcího předpisu tzv. směrná hodnota, nad níž by majitel domu měl přikročit ke snížení koncentrace, a u 0,2 % domů koncentrace dokonce převyšuje 1.000 Bq/m³, nad níž stát podle vyhlášky č. 462/2005 Sb. poskytuje dotaci na ozdravení domu, pokud byl postaven před rokem 1991. Pravděpodobnost příčinné souvislosti rakoviny plic s radonem v do-

mech s koncentrací 400 Bq/m³ je 39%, v domech s koncentrací 1.000 Bq/m³ dokonce 62%.

Již v roce 1990 byl zahájen **Radonový program ČR** s úkolem vyhledat domy s vyšším radonovým rizikem, poučit jejich majitele o riziku, vyzvat je k ozdravení domu, případně jim poskytnout finanční pomoc, zajistit vývoj vhodných ozdravných technologií, rozvíjet poznatky o řešení problematiky apod. Bližší informace o programu jsou k dispozici na stránce www.suro.cz.

Stanovisko WHO lze najít na www.who.int/ionizing_radiation/InternationalRadonProject.

Náš stát řadu svých povinností již splnil. Z majitelů domů, upozorněných na to, že u nich jsou překročeny výše uvedené koncentrace radonu, reagovala aktivně bohužel jen zhruba desetina. Tato vysoká míra laxnosti občanů k odstranitelnému rizikovému faktoru v jejich nejbližším životním prostředí, v němž pobývají každodenně, po celý život a často po generace,

je vysoce varovná a vyžaduje bližší objasnění a hledání nápravy.

*

Záměrem tohoto článku je zapojit do šíření osvěty o odstranitelnosti rizika domácího radonu další okruh osob zabývajících se prevencí rakoviny a zvýšit zájem o zdraví u občanů žijících vědomě (obdobně jako kuřáci) ve zvýšeném zdravotním riziku rakoviny plic.

*Dr. Josef Thomas,
Státní ústav radiační ochrany, Praha*

ČTENÍ NA DOVOLENOU

Vše vám ji doporučujeme přibalit do prázdninového zavazadla. Dozvíte se mnoho užitečného a o dovolené budete mít i dost času uvažovat o sobě samém i o tom, zda je ve vašich silách – a jsme přesvědčeni, že ano – mnohá doporučení z knihy zařadit do svého každodenního programu a života.

V knize zjistíte, že i lékař je člověkem, kterému se nevyhýbají nemoci a že některé choroby či omezení přicházejí s věkem u každého z nás. Důležité je si uvědomit, že stárí se začne hlásit každému, a jde jen o to, vědět, jak se na ně připravit, jak se pokusit je co nejvíce oddálit a jak se s ním vyrovnat. Kniha může být vaším průvodcem i rádcem. Vydalo ji nakladatelství Radix, spol. s r.o., a je k dostání v knihkupectvích.

(red)

V květnu byla v Lékařském klubu ve Faustově domě v Praze pokřtěna knížka **Průvodce stárnutím aneb jak ho oddálit**, jejímž autorem je profesor MUDr. Zdeněk Dienstbier, DrSc. Ilustracemi knížku doprovodil Jiří Slíva.

LIGA MEZI MYSLIVCI

Liga měla stánek i na výstavě Natura Viva 2009 v Lysé nad Labem. Předseda hovořil opakovaně v amfiteátru i na podiu hlavního programu o nádorové prevenci a byl kmotrem knihy MUDr. J. Kraifta o mysliveckých zážitcích.

ZE ŽIVOTA KLUBŮ

Gaudia pomáhá v nemocnici

Sdružení Gaudia získalo grant od farmaceutické firmy Briston-Myers Squibb Foundation, Inc. na terénní psychosociální služby pro onkologické a dlouhodobě nemocné pacienty a jejich blízké.

Psychoterapie patří k prevenci všech onemocnění. Nelze ji považovat za určování diagnózy, ale pomáhá získat potřebný nadhled a najít cestu, jak zvládat problémy. Zdrojem může být rodina, přátelé či sdružení pomáhající nemocným. Cílem je vrátit člověku kompetence.

Gaudia poskytuje služby ambulantní a služby u lůžka, a to v nemocnici i doma. Forma práce je individuální, rodinná i po internetu nebo telefonem. V nemocnici je základem spolupráce s lékaři a sestrami. Má-li pacient zájem, může se s Gaudii stýkat po celou dobu, kdy potřebuje pomoc. Každý, kdo vážně onemocněl, ví, jak je těžké přijmout sdělenou diagnózu, jak se vyrovnat s obtížným problémem a jak je dobré, mohu-li se o své starosti s někým podělit. Ředitel Nemocnice Milosrdných sester Karla Boromejského v Praze pod Petřínem poděkoval Gaudii za činnost, kterou v nemocnici dělá a která se stala nedílnou součástí péče o jejich dlouhodobě nemocné pacienty. Gaudia má v plánu rozšířit své působení i do dalších pražských nemocnic, do Fakultní nemocnice Královské Vinohrady a do Všeobecné fakultní nemocnice v Praze 2. Práci pro nemocné i jejich příslušníky poskytují díky grantům z Prahy 2 a Magistrátu hl. m. Prahy zdarma.

Marie Ředinová
FIL-ILCO ČR

AMA Most

Z pravidelného zpravodaje mostecké Společnosti onkologických pacientů a jejich přátel vybíráme:

Členky sdružení včetně předsedkyně Evy Vrkoslavové se účastnily v září rekondičního pobytu na Pleši, kde dosud nikdy nebyly.

„Opravdu to stálo za to, byly jsme mile překvapeny krásným čistým prostředím, ale i přírodou kolem. Každý den

jsme měly rehabilitační procedury, plavání v bazénu i cvičení jógy. Jóga nám přinášela klid a harmonii celého těla. Procházely jsem se po okolí, sbíraly houby, podnikly jsme výlet do Mníšku pod Brdy a do Dobříše, kde jsme si prohlédly zámek. Rozhovory při večerních posezeních o denních zážitcích nám přinášely uvolnění a pohodu. V Nové Vsi jsme si opravdu odpočinuly. Zaujaly nás i přednášky profesorů Zdeňka Dienstbiera a profesora Evžena Skaly.“

V listopadu loňského roku zahájila AMA také program **Prevence nádorových onemocnění v 21. století**. Jde o preventivní projekt pro žáky 8. ročníků ZŠ, kterého se účastnila paní Ivana Hadrová z onkologického oddělení mostecké nemocnice a předsedkyně sdružení AMA-SOP Eva Vrkoslavová. Žáci se dozvěděli o vzniku a rozvoji nádorů, výskytu, ale i o prevenci a včasné léčbě. Obdrželi letáčky a děvčata si mohla pohmatem na fantomu vyzkoušet hledání bulek v nejčastějších lokalitách. Pak byl promítán film o vyšetření a samovyšetřování prsu „Dříve, než bude pozdě“ s průvodním slovem prof. MUDr. Jitky Abrahámové. V závěru besedy byli žáci seznámeni s diagnostikou bezpříznakových stavů a časných forem nádorů i s programem společnosti AMA, který je určen nejen onkologickým pacientům, ale i jejich rodinám.

ARCUS ŽIVOT České Budějovice

Členky sdružení si pozvaly na besedu členy Jihočeského divadla Hanu Bauerovou a Josefa Bulíka. Ti vyprávěli o svých divadelních začátcích i o svém působení v jihočeské metropoli. Vzpomínali na herce, s nimiž měli tu čest se poznat a setkat na jevišti – s paní Terezou Brzkovou, Miroslavem Horníčkem, Milošem Kopeckým, Helenou Růžičkovou, Karlem Högreem, Vlastou Fabiánovou a dalšími českými herci. Nechyběly veselé příhody, při nichž se oba vzájemně doplňovali. Už dnes se těšíme na slíbené další vzájemná setkání.

*

V květnu prožilo 12 našich členek pět krásných slunných dnů v Bechyni.

V lázních měly možnost absolvovat mnohé procedury a ve volném čase jim město nabídlo bohaté kulturní vyžití, při němž nechyběl ani tanec či jihočeské písničky.

Pobyt v lázních přispěl všem ke zlepšení fyzicky. Zejména cvičení při hudbě vedené naší členkou Korbovou se všem líbilo. Poděkování za péči patří i řediteli lázní MUDr. J. Mičanovi, který nám každoročně vychází vstříc.

Marta Mordavská

MAMMA HELP

Sdružení pacientek s nádorovým onemocněním prsu má dnes své zastoupení v šesti městech republiky.

V Praze, Brně, Hradci Králové, Plzni, Přerově a ve Zlíně. Společný bulletin informuje o akcích v jednotlivých městech i o otázkách, které zajímají všechny. Dubnové číslo připomíná, jak důležitým spojencem proti rakovině je dobrý spánek. Cituje vědce ze Stanfordské univerzity v Kalifornii, kteří tvrdí, že spánek udržuje hormonální rovnováhu organismu. Cyklus spánku a bdění uvádí do plynulého oběhu hormony melatonin a kortisol.

Melatonin vzniká v mozku při spánku. Patří k antioxidantním látkám, které působí proti volným radikálům, přispívají tím někdy k vyvolání rakovinného procesu, navíc brzdí produkci hormonu estragonu ve vaječnících.

Kortisol reguluje obranyschopnost těla a je vylučován v ranních hodinách a jeho produkce během dne klesá. Američtí vědci zjistili, že narušení korti-

solového cyklu tak, že jeho produkce byla nejintenzivnější v odpoledních hodinách místo časného rána, může vést ke snížení obranyschopnosti organismu, a tedy i ke spojitosti s rakovinou.

Bulletin se zamýšlí i nad vážnou otázkou hovorů o smrti a ukončení života. Patří i do našich úvah a myšlenek a je důležité umět se vyplakat a smutek či bolest uměle nezdržovat. Připomíná starou moudrost, že sdělená radost je dvojnásobnou radostí a sdělená bolest naopak polovičním bolem. Přemýšlejte i o těchto skutečnostech a pokuste se o nich v klidu a bez velkých emocí hovořit. Pomozte i svým blízkým a přátelům odlehčit toto břímě, když na ně dolehnou.

ONKO NIKÉ Krnov

Už deset let krnovské sdružení s nádorovým onemocněním prsu Onko Niké pracuje pro ženy nemocné i zdravé. Nemocným se snažíme vracet chuť k životu a těm zdravým ukazujeme cestu, jak předejít tomuto onemocnění.

Letošní rok je naším jubilejním desátým rokem činnosti. Připravily jsme si pro něj několik akcí, kterými chceme upozornit na naši existenci, a to nejen v Krnově, ale i v Bruntále. V úterý 5. května ve spolupráci v Městském úřadem v rámci projektu „Krnov – město stromů“ jsme se rozhodly vysadit za každý rok našeho trvání jeden strom. O celé akci jsme informovaly média a zástupci tisku, rozhlasu i televize nám asistovali při výsadbě deseti vzrostlých jasanů a jeřábů v lokalitě při výjezdu z Krnova

na Bruntál. Každý z deseti stromů je nejen symbolem naší činnosti, ale i symbolem deseti let života po zhoubné nemoci. Dvacet našich členek vlastnoručně zasypávalo kořeny stromů, které budou určitě mnoho dalších let připomínat nám i našim blízkým, jak statečně jsme vzdorovaly své nemoci a dokázaly se vrátit ke kvalitnímu spojení životu.

Jarmila Novotná

ŠUMAVA – Klatovy

Svaz zdravotně postižených Šumava – Klatovy uspořádal ve spolupráci s Městským kulturním střediskem Klatovy a pod záštitou starosty Klatov Mgr. R. Salvetra 29. dubna 2009 už čtvrtý **Den pro zdraví**. Byl překvapením pro mnohé návštěvníky, kteří si nedovedli představit, že i člověk na vozíku dovede tančit, předvádět módní oblečení a bavit se. Vystoupení skupiny Dancing Rollers ze Žatce přesvědčilo návštěvníky, že tanci je možné se věnovat i na invalidním vozíku.

Program dne byl velmi pestrý. Cvičitelé asistenčních psů z Prahy-Jinonic předvedli výcvik vodících psů pro zrakově postižené, pro návštěvníky byly připraveny ke koupi zdravé potraviny, kosmetika, seznámili se s novinkami ve stravování a v péči o nemocné. Studentky Střední zdravotnické školy měřily tlak, hladinu cukru v krvi, předvedly ukázky první pomoci, studentky kosmetiky nabízely líčení a společně připravily i módní přehlídku uniforem zdravotních pracovníků.

Dne pro zdraví se účastnilo na 16 firem a organizací z Klatov, Domažlic, Plzně a Prahy. Letošní Den pro zdraví se opravdu vydařil a všem zúčastněným vřele děkujeme.

Vlasta Kučerová
místopředsedkyně

FIT-ILCO ČR

FIT-ILCO ČR vyhrálo anketu o nejlepší prezentaci neziskové organizace v rámci 10. ročníku veletrhu neziskových organizací 24. dubna 2009 v Praze.

Na letošním ročníku veletrhu se prezentovalo 100 neziskových organizací, které měly stejnou možnost informovat o sobě a své činnosti, navázat nové kontakty a sledovat vše, co se v neziskovém sektoru děje. Zúčastnilo se i několik organizací, které nabízejí pomoc lidem se stejným problémem. Naše sdružení začalo vznikat už před lety, přesto se o této činnosti často málo ví. Přitom světově jsou stomici dobře organizováni, loni právě naše republika hostila Kongres Evropské asociace a 3. říjen se každoročně vyhlašuje Světovým dnem stomiků.

Letos je této problematice věnován i Český den proti rakovině. A zřejmě tematika zaujala. Členové sdružení během dne ochotně odpovídali na nejrůznější dotazy. Jde o to, aby ani tato tematika nebyla tabu. Vždyť žít s vývodem ze střev nebo močového měchýře není žádná ostuda, ale důsledek závažného onemocnění. V ČR žije asi 10.000 občanů s vývodem a je dobře, že i s pomocí klubu žijí hodnotným životem a dovedou se radovat.

Pro ty, kteří ještě stojí stranou, uvádíme svoji internetovou adresu www.ILCO.cz, kde najdou informace o našich klubech, naší práci i o tom, jak se do naší činnosti mohou zapojit.

Marie Ředinová, FIT-ILCO ČR

KLUB STOMIKŮ Brno

Letošní jarní rekondice jsme prožili v Jizerských horách, v Kořenově v hotelu Lesní chata. Tedy v ústraní, v němž jsme mohli vychutnat krásu a klid hor. My, kteří jsme sem přijeli po delším čase, jsme byli velmi překvapeni. V osmdesátých letech tu byla příroda zcela zničená, dnes tu kvetou louky a lesy dýchají svěžestí. Zato došlo k jiné devastaci – opuštěné a zpustlé objekty především textilních továren – snad se podaří je změnit a využít k odpočinku či zájmové činnosti.

Vyrážíme ven hned po ubytování. Rozhledna Štěpánka, výlet do Frýdlantu a Hejnice, ale i výjezd na Jizerku pod kopec Bukovec, kde jsme obdivovali průzračnou vodu stékající z rašelinišť do řeky Jizery. Navštívili jsme i Krkonoše, obdivovali Mumlavu s jejími vodopády, jejich jarní mohutnost i stinná místa dosud plná sněhu. Ti, kteří se neodvážili na větší túru, si prohlédli Harrachovské sklárny přímo za provozu.

Večery byly naplněny odbornými přednáškami, informacemi o zdravotních pomůckách, ale i kulturními programy, poslechem hudby, tancem a vzájemným poznáváním.

Všem, kteří se zasloužili o skvělý průběh celého pobytu včetně lékařů, patří náš obdiv za vynikající práci pro dobro celého kolektivu.

Jindřich Tluka

Ze Zlína se přikutálelo klubíčko a připojilo se k brněnským přátelům, mezi nimiž se postupně rozmotalo a rozpustilo. Všichni dohromady tvoříme pevný svazek. Děkujeme vedení za výbornou organizaci a bohatý program v průběhu celého rekondičního pobytu. Těšíme se na další společné akce a všem stomikům i jejich přátelům ať vydrží veselá mysl, široký úsměv a pevné zdraví! Poznali jsme kraj, kde mnozí z nás byli prvně. Díky autobusu, který byl k dispozici, jsme zažili krásné výlety, škoda jen, že jsme museli spěchat zpět na jídlo. Polopenze s obědem na trase výletu by poskytla více času na prohlídku tak krásných míst, která jsme mohli navštívit.

Klub stomiků Zlín

INFORMACE

ZVEME VÁS NA REKONDIČNÍ POBYTY

Zájemce zveme na zářijový rekondiční pobyt v Institutu onkologie a rehabilitace v Nové Vsi pod Pleší, který se uskuteční ve dnech 1.–15. září 2009. Dosud máme volná místa. Pokud máte zájem, adresujte svoji přihlášku do sekretariátu Ligy proti rakovině Praha, můžete využít i e-mailovou adresu nebo se přihlásit telefonicky na 224 919 732.

V září bývá nejen krásné počasí, ale na své si přijdou i houbaři a milovníci výletů.

*

Liga proti rakovině Praha společně s Rekondičním onkologickým centrem se rozhodly uspořádat ještě mimořádný IV. turnus rekondičního

pobytu v SANATORIU PARACELSUS v MEZIBOŘI od 14. do 25. září 2009. Přihlášky získáte v sekretariátu Ligy nebo na tel.: 224 919 732.

EUROPA DONNA slaví 15 let

V krásné švédské metropoli Stockholm se sejdou ve dnech 23. až 25. října 2009 delegátky z celé Evropy k 9. pan-evropské konferenci věnované problematice karcinomu prsu. Zájemci o účast se mohou přihlásit do 31. července 2009. Cestování a pobyt si hradí účastníci samy, registrační poplatek je 60 eur.

Dobrá propagace naší činnosti

Na Vysoké škole ekonomické v Praze má Liga proti rakovině – díky pochopení vedení školy – svou stálou nástěnku. Studenti jsou informováni o akcích, jako je Český den proti rakovině, ale i o možnostech kontaktu na nádorovou telefonní linku či Centrum preventivní a následní onkologické péče o.p.s.

K dispozici je i seznam všech našich publikací, které mohou studenti bezplatně získat.

Z jednání výboru Ligy

Na květnovém zasedání výboru byla ukončena spolupráce s FWDS v rámci Onkocet Europe o.p.s. pro neslučitelnost parametrů hodnocení přístrojů MEIK. Funkcionáři delegovaní Ligou do správní a dozorčí rady odstoupili.

Výbor odsouhlasil návrh, aby s platností od 1. září byla zřízena funkce ředitelky, do níž byla jmenována paní Iva Kurcová.

Jako nový člen výboru za odstupující Mgr. Z. Tymlovou (zahraniční cesta) byla kooptována MUDr. Michaela Fridrichová z Onkologické kliniky FN Bulovka.

Děkovný koncert za Český den proti rakovině se uskuteční ve středu 15. června 2009 v 19.00 hodin v Betlémské kapli. Zároveň nad koncertem, na němž vystoupí soubor HRADIŠŤAN, převzal rektor ČVUT prof. Ing. Václav Havlíček, CSc.

Lepší deko prevence než tuna léků

To je heslo léčitele pana Čandy, který nám zaslal dopis s reakcí na ostravského léčitele, který se údajně pokusil znásilnit mladou ženu, která se na něho obrátila s důvěrou o pomoc. Tento čin vrhá nepěkné světlo na všechny, a proto si zaslouží tvrdé odsouzení. K profesi léčitele – zdůrazňuje – patří odbornost, odpovědnost, ale i slušnost.

Ostravská příhoda varuje. Než navštívíte léčitele, ověřte si vždy nejen jeho odbornou způsobilost, ale i jeho vztah k pacientům.

Firma Le Cheque Déjeuner s.r.o. (na fotografii jednatel společnosti Stéphane Nicoletti) se letos zapojila do propagace Českého dne proti rakovině.

Upřímně děkujeme!

ceník celoplošné inzerce Informační zpravodaj Ligy proti rakovině Praha

formát		rozměr na zrcadlo	čistý formát po ořezu	ceník
1/1			210 x 297 mm	6 000 Kč
1/2	výška	88 x 267 mm	103 x 297 mm	3 500 Kč
1/2	šířka	180 x 130 mm	210 x 146 mm	3 500 Kč
1/3	výška	57 x 267 mm	72 x 297 mm	2 500 Kč
1/4	šířka	180 x 65 mm	210 x 72 mm	1 800 Kč

Technické podmínky: tel.: 233 091 454, e-mail: warausova@allin.cz
Inzerci přijímá: e-mail: lpr@lpr.cz, klima@allin.cz

Závěrem několik praktických informací

Liga proti rakovině Praha
Ústav radiační onkologie
Na Truhlářce 100/60, 180 81 Praha 8
Sekretariát: tel./fax: 224 919 732
internet: www.lpr.cz, e-mail: lpr@lpr.cz
č. účtu LPR Praha: ČSOB 8888 88 8888/0300
č. účtu Českého dne proti rakovině: 65 000 65/0300

Nádorová telefonní linka: tel.: 224 920 935
Lékaři denně: 9–16 hod., záznamník nepřetržitě
Rekondiční onkologické centrum o. p. s., tel.: 224 919 732
Centrum preventivní a následné onkologické péče:
tel.: 221 969 310, fax: 221 969 383

Veškeré publikace, které LPR vydává jak pro preventivní, tak i následnou péči, obdržíte zdarma na výše uvedené adrese nebo prostřednictvím Nádorové telefonní linky. Současně nabízíme pro onkologická sdružení možnost zapůjčení kazet z videotéky.

Vydávání Informačního zpravodaje povoleno MK ČR: E 11079.

Zpravodaj je bezplatně zasílán všem členům Ligy proti rakovině Praha.
Roční členský příspěvek 100 Kč pro důchodce a studenty, 200 Kč pro občany výdělečně činné a právnické osoby.
Zpravodaj k tisku připravila dr. Eva Křížová • Grafická úprava: ALL IN AGENCY • Tisk: GÖFI print, s. r. o. • Vydává: Liga proti rakovině Praha